КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 224 (3196). | Сешанба, 16 ноябрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ҚУВОНЧЛИ ЯКУН

«Узбекхиммаш» заводи маркаси босилган агрегатлар жаҳонга машҳур, сифати барчага маъқул. Корхона аҳли ҳозир партиямиз XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Цехларда жорий этилаётган янгиликлар маҳсулот сифатини тағин ҳам яхшиламоқда, меҳнат унумдорлигини оширмоқда. Куни-кеча заводдан бизга ажойиб хушхабар келди. Машинасозлар газ ва ҳаво пуркагич агрегатлар ишлаб чиқариш бўйича етти йиллик маррасини эгалладилар.

Ҳозирги кунда завод меҳнатсеварлари ўз зиммаларига қўшимча мажбурият олган ҳолда ишлашаяпти. Етти йиллик охиригача улар яна юз дона газ ва ҳаво пуркагич машинаси ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар. Шуни қувонч билан қайд этиш кераки, ўтган етти йил давомида корхона ўн хилдан ортиқ янги агрегат ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилди.

ШУ КУННИНГ ФОТО ЛАВҲАЛАРИ

● 47 минг килограмм сут! Калинин районидаги «Тошкент» совхозининг пешқадам чорвадори Гулистон Мирсодиқова бу йил ана шунча миқдорда сут соғиб олишга аҳд қилган. Ўртоқ Мирсодиқованинг 20 бош сигирдан шу кунга қадар соғиб олган сути 45 минг килограммдан ошиб кетди. У зиммасидаги юксак мажбуриятни тез кун ичида бажариш учун меҳнат қиляпти. Суратда: Гулистон Мирсодиқова.

А. Абалян фотоси.

● ТОШКЕНТДАГИ 2-пойафзал фабрикаси коллективи ўн ойлик топшириқни ортиғи билан адо этди. Ҳозирги кунда бутун коллектив партиямиз XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Суратда: фабриканинг бичувчилик цехи пешқадам ишчиларидан Е. Каримов (чапдан), С. Толипов ва М. Бурдман ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

● 13-«Бўстонлиқ» совхозида гидропоника усулидан фойдаланиш яхши йўлга қўйилган. Чорвадорлар шу сабабли ҳам қишин-ёзин молларни кўк ўт билан таъминлаб туришибди. Суратда: совхоз бош агрономи (чапда) Йўлчи Одинаев, ишчи Тўйчи Жўраев ўртоқлар гидропоника усулида етиштирилган озуқаларни кўздан кечирмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

МУҲИМ ҚАРОРЛАР

КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Совети СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966 йилги плани ва СССР давлат бюджети лойиҳаларини кўриб чиқдилар.

КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Совети тақдим этилган материалларни атрофлича муҳокама қилиб, халқ хўжалигини янада ривожлантиришга, халқнинг турмуш даражасини оширишга, шунингдек мамлакатнинг мудофаа қувватини кучайтиришга қаратилган план ва бюджет лойиҳаларини маъқулладилар.

Саноат ишлаб чиқаришини ривожлантиришга доир топшириқлар КПСС Марказий Комитети сентябрь (1965 йил) Пленумининг саноат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш ва маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқ учун корхоналарнинг резервларидан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланиш тўғрисидаги кўрсатмаларига асосланиб белгиланди.

Халқ хўжалик планининг лойиҳасида КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) Пленумининг СССР қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга доир энг зарур чоралар тўғрисидаги қарорларини бажариш юзасидан конкрет топшириқлар кўзда тутилди.

1966 йилда енгил саноатни ва озиқ-овқат саноатини ривожлантиришга ҳам катта маблағлар сарфлаш назарда тутилади.

Уй-жой қурилишини, мактаблар, касалхоналар, болалар муассасалари ва бошқа маданий-маиший объектлар қурилишини ривожлантиришга анча кўп моддий ресурслар ажратилади.

1966 йилги план ва бюджет лойиҳалари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида муҳокама қилинаётганида меҳнат унумдорлигини ва ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш масалаларига алоҳида эътибор берилди.

1966 йилги СССР халқ хўжалигини ривожлантириш планининг ва СССР давлат бюджетининг лойиҳалари СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этилади. (ТАСС).

ДЎСТОНА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

ҚОБУЛ, 15 ноябрь. (ТАСС). Кеча кечқурун Афғонистон бош министри М. Х. Мейвандвал Чеҳелстун саройида Кушка-Ҳирот-Қандаҳор йўлининг очилиши муносабати билан бўладиган тантаналарда қатнашиш учун бу ерга келган Совет ҳукумат делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида Совет ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, делегация аъзолари ва Қобулдаги Совет элчихонасининг масъул ходимлари ҳозир бўлдилар. Афғонистон томонидан қабул маросимида халқ жирғасининг раиси Абдил Зоҳир, ташқи ишлар министри Этимодий, мудофаа министри Муҳаммадхон, жамоат ишлари министри Аҳмадулло ва ҳукуматнинг бошқа аъзолари, жамоатчилик вакиллари бўлдилар. Қабул маросими вақтида бош министр Мейвандвал ва К. Т. Мазуров нутқ сўзладилар.

ШУДГОР—МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

ДЕҲҚОНЛАРГА МАСЛАҲАТ

Областимиз пахтакорлари КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларини ҳаётга татбиқ эта бориб, бу йил катта ютуқларни қўлга киритдилар. Пахтанинг бултургига нисбатан 15—20 кун илгари пишиб етилиши йиғим-теримни қисқа вақт ичида ўтказишга ва келгуси йил ҳосилига барвақт тараддуд кўра бошлашга тўла имкон берди. Эндиликда ишнинг кўзини билган деҳқонлар олтин кузнинг ғанимат дамларидан усталик билан фойдаланиб, ер ҳайдаш ишларини тобора жадаллаштирмоқдалар.

Ўрта Чирчиқ районининг механизаторлари шудгорлашни оби-тобида ўтказиш юзасидан яхши ташаббус бошладилар. Улар барча экин майдонларини ноябрь ойининг охирига қадар шудгорлаб бўлиш мажбуриятини олишди. Ҳозир район далаларида ҳайдов тракторлари юқори унум билан ишлаяпти.

Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг тадқиқотлари ва кўпйиллик илғор тажриба шуни кўрсатаяптики, областнинг деярлик ҳамма хўжаликларида ерни кузда шудгорлаш катта фойда бермоқда. Калинин, Оржоникидзе, Ўрта Чирчиқ, Юқори Чирчиқ ва бошқа районлар шароитида ер кузда сифатли шудгорлаб қўйилса, баҳорда ҳайдалганига нисбатан ҳосилдорлик гектар бошига 5—6 центнерга ошади. Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», «Правда», Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон», «Правда» колхозларининг ва бошқа илғор хўжаликларнинг деҳқонлари кузги шудгорлашга йил сайин катта аҳамият бераётганликлари учун ҳам пахта ҳосилдорлигини тобора оширмоқдалар.

Тадқиқотлар шуни ҳам кўрсатдики, агар ер кузда шудгорланса ҳосил баҳорда шудгорланганига нисбатан анча барвақт пишиб етилади. Бу эса йиғим-терим ишларини ёғинсочинли кунлар бошлангунига қадар тугаллаш имконини беради. Бу йилги йиғим-теримнинг мисли кўрилмаган суръатлари ва пайкаллардан териб олинган баракали ҳосил барча агротехника тадбирларининг, энг биринчи навбатда шудгорнинг оби-тобида ўтказилганлиги натижасидир.

Кузги шудгорнинг моҳияти жуда катта. Бунда ёз бўйи зичлашиб қолган тупроқ юмшаб, донадор бўлади, остки қатламга тушиб қолган унумдор тупроқ ер юзасига чиқади. Бундан ташқари ерда кўп нам тўпланади ва яхши сақланади, бегона ўт илдизлари йўқолади, бутун ҳайдов қатлами бўйича озуқа моддалари яхши тақсимланади. Буларнинг ҳаммаси баҳорда ерни экишга намунали тайёрлашга, чигитни табиий намга бир текис ундириб олишга тўла имкон беради.

Шудгорни сифатли ўтказиш учун нималар қилиш керак? Авваломбор оддий плуглар ўрнига қўшярусли плуглардан фойдаланмоқ зарур. Агар ер қўшярусли плуглар билан 0—15, 15—30 сантиметрли ёки 0—20, 20—40 сантиметрли схема бўйича яхши ағдариб ҳайдалса, касалликлар ҳамда зараркунандаларни ўзида сақлаб қолган ўсимлик қолдиқлари тупроқнинг остки қатламига тушиб кетади. Қўшярусли плуглар билан ҳайдалган ерда бегона ўт жуда кам ўсади.

Бундай плуглар билан ернинг устки қатлами тўла ағдариб ҳайдалса, шудгордан олдин солинган гўнг ва органик қолдиқлар тупроқнинг остки қатламига тушади. У ерда тупроқ таркибига обдон сингиган ўғитлар ҳосилдорликни оширишга катта таъсир кўрсатади.

Ҳар бир хўжаликда маккажўхоридан бўшаган майдонлар, бузилиши лозим бўлган эски бедапоялар ва пахтаси батамом йиғиб-териб олинган ерлар бор. Биринчи навбатда маккажўхори ва бошқа экинлардан бўшаган майдонларни, эски бедапояларни шудгорлаш лозим. Шундай қилинса ҳайдов тракторларини пахта далаларига тезроқ олиб ўтишга имконият туғилади.

Маълумки, маккажўхори ерга чуқур илдиз отади. Ана шуни ҳисобга олиб маккажўхоридан бўшаган ерларни камида 28—30 сантиметр чуқурликда ҳайдаш керак. Эски бедапояларни юқори ҳосилли пайкалларга айлантириш учун шудгорлашда ишнинг кўзини билиб иш юритиш даркор. Уч-тўрт йиллик бедапояларнинг ҳар гектарида камида 20 тоннадан органик моддалар йиғилади. Бу 180—200 килограмм ва ундан кўп азот демакдир. Агар шундай бедапоялар олдига 6—8 сантиметр чуқурликда юрадиган корпус ўрнатилган қўшярусли плуглар билан 30—40 сантиметр чуқурликда ҳайдалса, яхши натижаларга эришилади.

Агар хўжаликда махсус қўшярусли плуг бўлмаса, оддий плугни ҳам шунга мослаштириш мумкин. Бунинг учун «Узсельхозтехника»нинг ҳар бир район бирлашмасида бўладиган махсус инструкциядан фойдаланилади.

Ҳозирги кунлар бедапояларни шудгорлашнинг энг қулай кунлари ҳисобланади. Агар бу иш шу кунлардан кечиктириб юборилса, ҳосилдорлик бирмунча пасайиши мумкин. Шунинг учун бедапояларни шудгорлаш тугалланмаган хўжаликларда бу ишни тезроқ тугаллаш учун шошилинч чоралар кўриш керак.

Асосий шудгорланадиган майдонлар — пахта майдонларидир. Бу йил ҳар бир хўжаликда пахтанинг эрта етилиши ва барвақт йиғиб-териб олиниши муносабати билан бир қанча майдонлар ҳосилдан эрта ва батамом бўшади. Илғор хўжаликларда бўшаган майдонлар пешма-пеш ғўзапоядан тозаланиб, ҳайдаб қўйилаяпти. Бунга ҳамма ерда ҳам қатъий амал қилиш керак. Шудгорлашни ташкилий равишда ўтказиш учун ишни конвейер усулида ўтказиш, мавжуд техникадан юқори унум билан фойдаланиш зарур. Агар майдонлар ғўзапоядан батамом тозаланмаса шудгорнинг сифати бузилиши, баҳорда эса чигит экишда қийинчиликка дуч келиниши мумкин.

Шудгорланадиган майдонларга фосфорли ўғитларнинг 60—70 процентини солиш даркор. Кўпчилик хўжаликларда турли баҳоналар билан шудгордан олдин ерга фосфорли ўғитлар солинмайди. Бу эса ҳосилдорликнинг пасайишига сабабчи бўлади. Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг маълумотларига қараганда, фосфорли ўғитлар солишга эътибор берилмаса ҳосилдорлик гектар бошига 4—6 центнерга камайиб кетиши мумкин. Калийли ўғитлар бўлган хўжаликларда бундай ўғитлар йиллик нормасининг 50 процентини ерга шудгордан олдин солиш лозим.

Кўпчилик хўжаликларда анча гўнг ва бошқа маҳаллий ўғитлар жамғариб қўйилган. Бу ўғитларни ерга шудгорлашдан олдин солиш керак. Камҳосилли участкаларга ҳар гектар ерга 8—10 тоннадан маҳаллий ўғит солинади. Пахта майдонлари тупроғининг устки қатлами яхшилаб ағдарилган ҳолда камида 28—30 сантиметр чуқурликда ҳайдалиши зарур. Тупроғи ҳаддан ташқари зичлашиб кетган ерларни олдин махсус юмшатгичлар билан 45—50 сантиметр чуқурликда юмшатиш, ундан кейин 28—30 сантиметр чуқурликда ҳайдаш тавсия этилади.

Янгидан ўзлаштириладиган, кам шўрланган, зах бўлган ерларни биринчи йил 20—22 сантиметр чуқурликда, кейинги йилларда эса ундан 3—4 сантиметр чуқурроқ қилиб ҳайдаш керак. Шунда ғўза туплари биринчи йилиёқ яхши ривожланади ва мўл ҳосил туғади.

Майдонни шудгорлаётганда бирор қарич жойнинг ҳам ҳайдалмай қолиб кетишига йўл қўймаслик зарур. Иш тугагач, картанинг чеккалари ва бурчакларини ҳайдаш, майдоннинг ўнқир-чўнқир жойларини текислаш лозим. Бу ишни баҳорга қолдириш керак эмас. Негаки, бу ишлар ўша вақтда қўлни анча ушлаши мумкин.

Шудгорлаш ишларининг ҳажми катта бўлади. Шунинг учун ҳамма ҳайдов агрегатларини икки сменада ишлатиш мақсадида етарли миқдорда тракторчилар ажратиш зарур. Областимиздаги колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари тракторчиларнинг намунали ишлашлари учун ҳамма шарт-шароитларни яратиб беришлари керак. Шудгорлашда меҳнат унумдорлигини ошириш мақсадида хўжаликда график тузилиши ва ҳар бир ҳайдов агрегатининг маршрути белгиланиши зарур. Бу графикда ернинг қандай чуқурликда ҳайдалиши ва ҳар бир участкада шудгорлаш қачон тугалланиши олдиндан белгилаб қўйилади.

Ер ҳайдаётган ҳар бир тракторчининг иши агрономлар, бригадирлар, хўжалик раҳбарлари томонидан қаттиқ назорат қилиб турилиши лозим. Шунда ер белгиланган чуқурликда сифатли қилиб ҳайдалади, агрегатлар бекордан-бекорга тўхтаб турмайди. Агар ер сифатсиз ҳайдалган бўлса, ишни бракка чиқариш ва айбдорнинг ҳисобидан қайтадан шудгорлаш керак.

КПСС XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақага қўшилиб астойдил ишлаётган Тошкент областининг қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари кузги шудгорлашни ўз вақтида сифатли қилиб тугаллайдилар.

П. ЯЗИКОВ,
А. РАҲИМБОЕВ,
Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг илмий ходимлари, қишлоқ хўжалиги фанлари кандидатлари.
Л. МЯКИШЕВ,
илмий ходим.

«ВОСТОК»КА ОЛТИН МЕДАЛЬ

Тошкентлик конструкторлар билан машинасозлар яратган «Восток» машинаси Брно шаҳридаги халқаро конкурснинг лауреати бўлди. Унга катта олтин медаль берилди.

13 ноябрда шу мукофот «Таштекстильмаш» заводи билан махсус конструкторлик бюросининг коллективларига тантанали суратда топширилди. Кўпгина мамлакатлар юборган 399 та машина, станок ва прибор выставкада «Техника тинчлик ва тараққиёт хизматида» деган шиор остида мусобақалашди. Бундай конкурсда медаль ва диплом бериш-конструкторларнинг тафаккури камолатга эришганлиги билан ишлаб чиқариш юксак даражага етганлигини тан олиш демакдир. Ип тайёрлашда бир йўла тўрт ишни бажарадиган «ПК-100» машинаси ўзининг серунумлиги ва сертежамлиги туфайли мамлакатнинг кўпгина корхоналарида юксак баҳога сазовор бўлди. Англия, Германия Федератив Республикаси, Япония ва бошқа мамлакатларнинг фирмалари машинанинг ўзини ёки уни ишлаб чиқариш учун лицензияни сотиб олиш истагини билдирдилар.

Завод директори Н. Проскуряков, конструкторлик бюросининг бошлиғи Н. Фомин, слесарлардан Г. Тикменев ва Ф. Пишкин, етакчи конструктор О. Острогожский медални қабул қилиб ола туриб, «СССР-да ишланган» деган марканинг шарафи учун курашда машинасозлар бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб ишлашга тайёр эканликларини айтдилар.

Ҳозир корхонада машиналар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш, шу машиналарни янада мукаммаллаштириш чоралари кўрилмоқда. (ЎзТАГ).

ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИК

Пойтахтимизнинг олий ўқув юртлари «Қишлоқ мактаблари педагогик коллективлари билан яқиндан алоқада бўламиз. Биз уларга ҳар томонлама ёрдам берамиз» деган шиорни ўртага ташлашган эди.

Ўтган дам олиш кунида В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг бир группа профессор ва ўқитувчилар коллективи областимизнинг Бўка райони педагоглари билан учрашдилар. Райондаги мактаб-интернат ва Бобир номидаги 41-мактабга қишлоқ мактабларидан 1200 дан ортиқ ўқитувчи тўпланди. Улар университет ўқитувчилари тайёрлаган мазмунли лекция ва суҳбатларни мароқ билан тингладилар.

Область партия комитети ва область халқ маорифи бўлими ташаббуси билан бўлаётган учрашувларни районда ҳар ойнинг иккинчи дам олиш кунида ўтказишга келишиб олинди.

Бундай мазмунли учрашувларни Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти Ўрта Чирчиқ районида, қишлоқ хўжалик институти Оққўрғон районида, Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти эса Калинин районида ҳар ойда бир марта ўтказиб туради.

Лекторий иш бошлади

Тошкентда республика ташкилотлари раҳбар ходимлари учун ташкил этилган лекторий иш бошлади. Лекторий программасига коммунистик қурилиш назарияси ва практикаси масалаларига оид лекциялар киритилган.

КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов 15 ноябрда «Ленинча иш услуби» темасида лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 15 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Оржоникидзе — бир кунда 0,16, мавсум бошидан 125,42; Оққўрғон — бир кунда 0,03, мавсум бошидан 115,84; Ўрта Чирчиқ — бир кунда 0,05, мавсум бошидан 115,01; Юқори Чирчиқ — бир кунда 0,21, мавсум бошидан 113,91; Калинин — бир кунда 0,15, мавсум бошидан 112,91; Бўка — бир кунда 0,04, мавсум бошидан 109,89; Янгийўл — бир кунда 0,03, мавсум бошидан 108,40; Бекобод — бир кунда 0,21, мавсум бошидан 104,40.

Область бўйича: бир кунда 0,08, мавсум бошидан 112,04.

«Ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда». Оқилкор деҳқонларимиз айтган бу гапда чуқур маъно бор. Дарҳақиқат, ерини кузнинг ғанимат дамларида кўнгилдагидек қилиб ҳайдаб қўйган деҳқон экинидан баракали хирмон кўтаради. Ўрта Чирчиқдаги «Полярная звезда» колхозининг деҳқонлари агротехниканинг ана шу муҳим тадбирига ҳамиша қатъий амал қилиб келадилар. Шунинг учун ҳам бу хўжаликда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинларидан йил сайин юқори ҳосил кўтариб келинаяпти. Бу йил колхоз деҳқонлари мамлакатга қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан ўз зиммаларига олган юксак социалистик мажбуриятларнинг ҳаммасини ортиғи билан бажардилар. Бу муваффақиятларда барча экин майдонларини ўз вақтида сифатли шудгор қилинганлиги катта аҳамиятга эга бўлди. Шу кунларда колхоз далаларига чиқсангиз бетиним ишлаётган ҳайдов тракторларини кўрасиз. Серғайрат механизаторлар олтин кузнинг ҳозирги ғанимат кунларидан унумли фойдаланиб, ерни ҳам тез, ҳам соз шудгор қилишяпти. Суратда: шудгорлаш пайти.

А. Абалян фотоси.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ АХБОРОТИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР РАЙОН, ХАЛҚ СУДЛАРИНИНГ ХАЛҚ СУДЬЯЛАРИ СОНИ ТЎҒРИСИДА

Тошкент шаҳридаги район халқ судларининг халқ судьялари сони қуйидагича қилиб белгилансин:

Ленин район халқ судида — 6 халқ судьяси.

Куйбишев район халқ судида — 4 халқ судьяси.

Киров район халқ судида — 4 халқ судьяси.

Октябрь район халқ судида — 5 халқ судьяси.

Чилонзор район халқ судида — 4 халқ судьяси.

Фрунзе район халқ судида — 4 халқ судьяси.

КПСС XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа Тошкентдаги троллейбуслар парки 2-депосида кенг қулоч ёзмоқда. Ремонтчилар айниқса ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Депода ремонт талаб троллейбусларнинг туриб қолиш вақти қисқараяпти. Депо коллективи эришаётган ютуқларда коммунистик меҳнат зарбдори электр пайвандчи ўртоқ Асқаровнинг ҳам муносиб улуши бор. Тажрибали ишчи доимо смена топшириқларини ортиғи билан адо этиб, коллектив ҳурматини қозонмоқда. Суратда: ўртоқ Асқаров иш устида.

В. Назарюк фотоси.

ЗАФАР САТРЛАРИ

МАРРА ЭГАЛЛАНДИ

«Алмаликсвинецстрой» трести бинокорлари ва унинг ёрдамчи пудратчи ташкилотлари коллективлари етти йиллик топшириғини муддатидан олдин шараф билан бажардилар. Шу кунгача планга қўшимча равишда бир миллион сўмликдан зиёдроқ қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Ўтган давр мобайнида бинокорлар томонидан 166.4 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. Бу маблағ ҳисобига Қалмоққир кони, мис эритиш заводи, олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш комплекси ва бошқа кўплаб саноат корхоналари қад кўтарди. Йиллик қуввати 90 минг кубометр бўлган йиғма темир-бетон буюмлари заводи, ҳар йили 75 минг тонна оҳак тайёрлаб бераётган янги завод бунёд этилди.

Бинокорлар турар-жой ва маданий-маиший муассасалар қуриш бўйича ҳам улкан ғалабаларни қўлга киритдилар. Ҳозир шаҳарда қад кўтариб турган 8 та мактаб, 500 ўринли кенг экранли кинотеатр, 800 ўринли металлурглар саройи, 190 минг квадрат метр турар-жой ўтган етти йил давомида қурилган.

Бинокорлар шу кунларда КПСС XXIII съезди шарафига ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Улар йил охиригача етти йиллик топшириғига қўшимча равишда 4,5 миллион сўмлик капитал маблағни ўзлаштириш учун кураш бошлаганлар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Низом Ғозиқулов, Мамажон Саидов ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари, Мамад Сатторов, Анна Офицерова, Григорий Назаров ўртоқлар бошлиқ комплекс бригадалар бу курашнинг олдинги сафларида боришаяпти.

В. КУЗНЕЦОВ.

ТАШАББУСКОРЛАР ИЗИДАН

Асбобсозлик цехи корхонамизда биринчи бўлиб саноат эстетикасини жорий этиш бўйича кураш бошлаган эди. Қисқа вақт ичида цехда гуллар пайдо бўлди, агрегатлар кўзни толиқтирмайдиган ранглар билан бўялди. Деворлар оқланди. Буларнинг барчаси цех муваффақиятларига муваффақият қўшди. Корхонамизда асбобсозлик цехи илғор участкаларидан бири бўлиб қолди.

Ремонт-механика цехи ҳам бу ташаббускорлар изидан бориб шу кунгача кўпгина тадбирларни амалга ошириб қўйди. Цехда йил бошидан бери дастгоҳлар икки марта сифатли бўёқдан чиқди. Корпус шифти ва темир-бетон устунлар алюминий суюқлиги билан оқланди. Бу тадбир цехга яна ёруғлик бахш этди. Чанг ва тутунлар сўргич насосларининг ўрнатилганлиги меҳнат маданиятини тағин ҳам оширди.

Цехда янги агрегатларни монтаж қилиш бўйича ҳам катта ишлар амалга ошириб қўйилди. Картер участкасида чархлаш диаметри 180А, 165А3, 160П бўлган дастгоҳлар ўрнатилди. Кожух участкаси эса янги пармалаш станоги билан бойиди. Буларнинг барчаси корхонада меҳнат унумдорлигини оширишда қўл келмоқда.

Заводимиз аҳли октябрь ойи давомида 1350 та трактор ишлаб чиқарди. Ҳамкасблар ҳозир ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Партиямиз XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа корхона цехлари бўйлаб қанот ёзмоқда. Н. Қаюмов, Ж. Қосимов, М. Мирраҳимбоев каби ишчилар топшириқни ортиғи билан адо этмоқда.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ,
Ўзбекистон трактор-йиғув заводи ишчиси.

КОНЧИЛАР МАЖБУРИЯТИ

Оҳангарон кўмир разрези коллективи партиямиз XXIII съезди шарафига ўз зиммаларига конкрет мажбуриятлар олиб меҳнат қила бошлашди. Азаматлар йил охиригача планга қўшимча равишда 130 минг тонна, съезд очиладиган кунгача эса 1966 йил биринчи квартал топшириғини бажариб планга қўшимча равишда 30 минг тонна кўмир қазиб чиқаришга аҳд қилдилар.

Ҳозир корхонада «Тула» маркали кўмир қазиш машинаси ўрнатилмоқда. Йил охиригача у 15 минг тонна «қора олтин» қазиб бериши керак. Шунча маҳсулот ишлаб чиқариш учун бутун шахта камида бир ҳафта ишлаши керак бўларди. Янги унумли агрегат кончилар жонига оро киради. Келаси йил бу машина билан 160 минг тонна «қора олтин» қазиб олинади.

Кон устини очиш разрези коллективи ҳам ўз ҳамкасблари бошлаган ташаббусни қўллаб-қувватлаб зафарлар кетидан зафарлар қучмоқда. Улар етти йиллик топшириқни бажариб, йил охиригача яна 50 минг кубометр тупроқ қазиб чиқариш учун курашмоқдалар.

А. ЦАРЬКОВ.

ҚУРИЛИШ, ПЛАН, ТАЪМИНОТ

Областимиз шаҳар ва қишлоқларида капитал қурилиш ишлари тобора кенгаймоқда. Саноат объектлари, маданий-маиший муассасалар бинолари ва уй-жойлар кўплаб қад кўтармоқда. Бинокорларимиз қўлга киритаётган ютуқлар ҳам чакки эмас. Лекин қурилиш ишларида жуда катта камчиликлар бор. Қурилиш суръати давр талаби даражасида эмас. Объектлар жуда суст қурилмоқда. Кўп ҳолларда белгиланган муддатларда ишга туширилмайди. Нормадагига қараганда ортиқча маблағ ва меҳнат сарфланмоқда. Бракка йўл қўйилмоқда.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорлари ана шу камчиликларни бартараф этишнинг аниқ йўлларини кўрсатиб берди. Саноат ишлаб чиқаришига раҳбарликни янгича ташкил этилиши капитал қурилишига ҳам оиддир. Айниқса, планлаштиришни такомиллаштириш юзасидан белгиланган чоралар қурилиш ташкилотлари фаолиятини ҳам яхшилашга ёрдам беради.

Чунки, планлаштиришнинг эски тартиби қурилиш мисли кўрилмаган кенг ҳажмда амалга оширилаётган давримиз талабларига жавоб бермай қўйди. Планлар пала-партиш тузиларди, уларга йўл-йўлакай жуда кўп ўзгартириш ва тузатишлар киритилар эди. Бу бинокорлар фаолиятининг яхшиланишига тўсқинлик қилди. Эндиликда бунга хотима берилади. План тузиш билан шуғулланувчи органлар ўз ишларини қайта қурадилар. План топшириқларининг қатъий бўлишини таъминлайдилар. Шундай қилинганда, бинокорлар маълум даврда ўз олдиларида турган вазифани аниқ биладилар ва уни муваффақиятли бажариш учун барча имкониятларни ишга соладилар.

Меҳнат унумдорлигини ошириш ва қурилиш таннархини камайтириш масалалари билан бундан буён доимо шуғулланиш керак. Шу вақтгача бу муҳим масалаларга етарли эътибор берилмади. Натижада меҳнат унумдорлиги жуда секинлик билан ортмоқда, қурилиш таннархини арзонлаштириш юзасидан берилган топшириқлар кўпинча бажарилмаяпти. Тошкент шаҳридаги бинокорлик ташкилотлари қурилиш таннархини арзонлаштириш уёқда турсин, ҳатто ошириб юборганлар. Бундай камчилик шунинг учун ҳам содир бўлмоқдаки, шаҳар ва область бинокорлик ташкилотларида экономика иши даражаси жуда паст. Қурилишни ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилиш давр талабларига жавоб бермаяпти.

Бинокорлик ташкилотлари фаолиятига баҳо беришнинг эски тартиби ҳам шундай камчиликларнинг содир бўлишига олиб келмоқда. Ҳаммага маълумки, шу вақтгача қурувчилар меҳнатига улар бажарган қурилиш-монтаж ишлари планининг бажарилишига қараб баҳо бериларди. Бундай тартибга амал қилинган вақтда бинокорлар кўп ҳақ тўланадиган ишларни бажаришга ҳаракат қилишарди, қурилишни тугаллаш, объектларни фойдаланишга топшириш билан боғлиқ бўлган ва кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни адо этишни унчалик хуш кўришмасди. Бинокорлик ташкилотлари объектларни ўз вақтида ишга туширишдан манфаатдор эмас эдилар. Мавжуд моддий ва меҳнат ресурсларини қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини ошириб бажаришга сафарбар этишарди. Ана шундай қилганда иш кўрсаткичлари бирмунча дуруст бўларди. Ҳатто уларга мукофотлар ҳам бериларди. Лекин қурилиш муддати чўзилиб кетарди. Таннархи ошарди. Жуда кўп давлат маблағлари банд бўлиб қоларди. Оқибатда мамлакатимиз миллий даромадининг ошишига салбий таъсир кўрсатарди.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми бу камчиликни йўқотиш тадбирини белгилади. Бундан буён қурилиш ташкилотлари фаолиятларига улар ўзлаштирган капитал маблағ ҳажмига қараб эмас, балки ишга тушираётган объектларининг сифати ва сонига, ҳаражатларини қанчалик камайтираётганликларига қараб баҳо берилади. Шундай қилинганда бинокорлик ташкилотлари қурилиш технологиясига қатъий амал қилиш ва объектларни тезроқ фойдаланишга топширишдан манфаатдор бўладилар.

У ёки бу объект қурилишида бажариладиган ишларнинг норматив нархи олдиндан белгиланиши лозим. Тўғри, бу кўрсаткич янгилик эмас. У Россия Федерацияси ва Белоруссия қурилишларида уч йилдан бери муваффақиятли қўлланиб келинмоқда. Лекин у областимиз қурилишларида жуда секинлик билан жорий қилинмоқда.

Бизнингча, норматив нарх кўрсаткичи билан бир вақтда қурилишни тезлаштиришдан моддий манфаатдорликни оширувчи яна бир прогрессив усул — тайёр уйга ҳақ тўлаш тартиби ҳам жорий қилиниши лозим. «Главташкентстрой» тажрибаси шуни кўрсатдики, ана шундай қилинганда қурилиш суръати кескин тезлашар, объектлар қисқа муддатларда фойдаланишга топшириларкан.

Буни Тошкент уйсозлик комбинати тайёрлаб бераётган уй-жойлар қурилишида яққол кўриш мумкин. Биноларнинг конструктив элементлари қурилганига қараб меҳнатга ҳақ тўланган 1963 йилда 48 квартирали уй 10—12 ой давомида қуриб битказилган. Тайёр уйга ҳақ тўлаш тартиби жорий қилингач, бу муддат 6—7 ойгача камайган.

Қурилишни планлаштириш ва унга раҳбарликни такомиллаштириш учун кўп иш қилишимиз керак. Етилган қатор масалалар иложи борича тезроқ ҳал этилиши лозим. Шулар ҳақида бир-икки оғиз айтиб ўтмоқчимиз. Фикримизча, улар қурилиш кўрсаткичларини яхшилашга, шубҳасиз, ёрдам беради.

Қурилиш ташкилотларини ихтисослаштириш масаласи ҳозирги вақтда алоҳида аҳамият касб этади. Тўғри, бу соҳада кўпгина ишлар қилинди, айрим бинокорлик ташкилотлари қурилишнинг маълум соҳаси билан шуғулланадиган бўлиб қолдилар. Лекин ихтисослаштириш ҳали охиригача етказилгани йўқ. Шундай қурилиш ташкилотлари мавжудки, улар бир йўла саноат объектлари, уй-жойлар ва маданий-маиший бинолар қурмоқдалар. Бу аҳволда қурилиш сифати кўнгилдагидек бўлмайди, албатта. Таннархи ҳам ошиб кетяпти. Шунинг учун қурилиш ташкилотларини ихтисослаштиришни давом эттириш керак. Бу давр талабидир.

Жуда кўп қурилиш ташкилотлари ҳузурида майда ёрдамчи ишлаб чиқариш корхоналари бор. Бу корхоналар фойдадан кўра кўпроқ зиён келтирмоқда. Уларда меҳнат унумдорлиги жуда паст. Маҳсулот таннархи анча ошиқ. Барча ишлар деярли қўлда бажарилади. Улар норентабелдир. Тайёрлаётган маҳсулотлари сифати ҳам кўнгилдагидек эмас. Бизнингча, ана шундай майда-чуйда ёрдамчи ишлаб чиқариш корхоналарини тугатиш лозим. Бинокорлик материаллари, деталлари ва буюмларини тайёрлашни йирик ишлаб чиқаришларда марказлаштириш лозим. Бу эса бинокорлик материаллари сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш имконини беради.

Қурилишда моддий-техника таъминоти жуда муҳимдир. Лекин бу соҳада жуда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Таъминотнинг шу вақтгача қўлланиб келинган усуллари эндиликда эскириб қолди. Қурилишларни завод шароитида тайёрланган деталь ва конструкциялар билан комплектлашнинг йўқлиги, деталларнинг қатъий технология асосида етказиб берилмаслиги жуда қимматга тушмоқда. Қурилишларда жуда кўп материаллар, конструкция ва буюмлар тўпланиб қолмоқда. У ёки бу деталнинг етишмаслиги натижасида бутун бир агрегатни, ускунани монтаж қилиш орқага сурилмоқда. Қурилишларда ана шу туфайли 25 процент иш вақти бекор кетмоқда.

Белоруссия бинокорлари қурилишларни моддий-техника билан таъминлашда жуда яхши усул қўлламоқдалар. Лекин областимиздаги қурилиш ташкилотлари ҳамкасблари тажрибасини тўла ўрганишмаган. Белоруссия бинокорларининг бу тажрибасини аввало Тошкент шаҳри қурилиш ташкилотлари раҳбарлари жорий қилишлари, сўнгра эса, уни бутун республика қурилишларида кенг ёйиш лозим. Бу моддий-техника таъминотини комплект равишда олиб бориш имконини беради.

Бинокорлик ташкилотларининг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятини анализ қилишнинг аҳволи ҳақида қисқача гапирмоқчимиз. Бу иқтисодий ишнинг муҳим звеноси ҳисобланади. Анализни муттасил ва чуқур олиб бориш лозим. Афсуски, қурилиш ташкилотларида бунга етарли эътибор берилмаяпти. Анализ қилиш қуруқ статистик рақамлардан иборат бўлмоқда. Бу амалга оширилаётган тадбирларнинг моҳиятини чуқур ва ҳар томонлама ўрганишга, унинг хўжалик аҳамиятини аниқлашга ҳалақит бермоқда.

Иқтисодчи кадрларнинг камлиги ҳам ҳар бир қурилиш ташкилоти хўжалик фаолиятини чуқур анализ қилишга имкон бермаяпти. Эндиликда бундай мутахассисга эга бўлган кадрлар тайёрлашни кўпайтириш лозим. Лекин республикамиздаги бирор ўқув юртида қурилиш бўйича иқтисодчи мутахассислар тайёрланмаяпти. Қурилиш экономикаси билан шуғулланувчи илмий текшириш ташкилоти ҳам йўқ. Фикримизча бунга хотима бериш керак. Халқ хўжалик институтида қурилиш бўйича иқтисодчи кадрларни тайёрлашни йўлга қўйиш зарур. Қурилиш ташкилотлари экономикаси билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот институти ҳам тузиш керак. Чунки капитал қурилиш ҳажми бундан буён ҳам республика ва областда кенгайиб боради. Бу ана шу масалани мумкин қадар тезроқ ҳал қилишни талаб этади.

Е. ЧЕРЕПАНОВ,
Республика ГОСстройининг бўлим бошлиғи.

КИМЁГАР ҚИЗ

Гулнора Аҳмадвалиева ҳозиргина конвейердан чиққан автомобилчани қўлига олди-да, у ёқ-бу ёғини кўздан кечира бошлади. Негадир усти ғадир-будир. Силлиқ чиқмабди. Шу пайт агрегатлар оралаб юрган технолог қиз Наташа келиб қолди. Гулнора унга юзланди.

— Наталья Анатольевна қоришмани бир кўриб берсангиз, негадир тайёрлаётган маҳсулотларимнинг сифатидан кўнглим тўлмаяпти.

Наташа қоришмани синчиклаб кўздан кечира бошлади. Сўнг матрицага тикилиб қолди.

— Терморегулятор ўрнатилмабди-ку, — деди у ишчига.— Шунинг учун ҳам ишингнинг мазаси йўқ экан. Иш технологиясига риоя қилмабсан-да.

Гулнора ва Наташа биргалашиб терморегуляторни агрегатга ўрнатишди. Пресловчи Гулнора яна ишга киришиб кетди...

Наташанинг Тошкент пластмасса буюмлари заводига ишга келганига эндигина уч йил тўлди. Тошкент политехника институти химия-технология факультетини муваффақиятли тамомлагач, шу корхонага йўлланма беришганди. Ёш мутахассис ўзининг тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги билан тезда коллектив ўртасида танилди. Мана, ҳозир у пластмасса цехи технологидир. Ишчиларга барча операцияларни ўргатаяпти, кадрларни тарбиялаяпти. Корхона эришаётган ютуқларда кимёгар қиз Наташа Светашчеванинг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

А. НОСИРОВА,
ТошДУ студенти.

БЕЖИРИМ ВА ПИШИҚ

Корхонамиз аҳли етти йилликнинг сўнгги йилини меҳнатда улкан ғалабаларни қўлга киритган ҳолда нишонлаяпти. Барча участкаларда мусобақадош ишчилар ва бригадаларни кўрасиз. Социалистик мусобақа янгиликларни ишлаб чиқаришга жорий этишда, маҳсулот сифатини яхшилаб, таннархини арзонлаштиришда бизга қўл келмоқда. Бу масала 5-цехда айниқса яхши йўлга қўйилган.

Цех меҳнатсеварлари ўтган давр мобайнида цехлараро бошланган социалистик мусобақанинг икки марта байроқдори бўлишди.

Сифатли пойафзаллар тайёрлашда ҳам улар пешқадам. 4341 артикулли қишги, 4346 артикулли мавсумий аёллар пойафзалларини сифатли тайёрлашда уларга ҳозир ҳеч ким тенглаша олмаяпти. Бу маҳсулотларга харидорларнинг ҳам талаби катта. Чунки улар арзон ва пишиқ. 4341 артикулдаги қишки аёллар туфлиси 11 сўм 80 тийин туради. Қишки бўлса ҳам ўзи енгил ва кўримли. Ичи иссиқ. Шундай маҳсулот кимга ҳам ёқмайди дейсиз.

5-цех коллективи шу кунларда партиямиз съезди шарафига ўз зиммаларига оширилган мажбурият олган ҳолда меҳнат қилмоқда.

Б. ХУСЕНОВ.
Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасининг контролери.

ГЕОЛОГИЯ ЯНГИ БОСҚИЧДА

Халқ хўжалигини турли хил минерал хомашёлар билан мукаммал даражада таъминлаш, уларнинг запас миқдорини кун сайин ошириб бориш ҳамда аниқланмаган янги минерал хомашё базаларини очиш республикамиз геологларининг асосий вазифасидир. Шу нарса қуванарлики, геологлар ер қобиғининг юқори қатламларида учрайдиган фойдали қазилмаларни аниқлаган эдилар. Эндиликда геологларимиз қўлидаги қудратли техника воситалари ер қатламининг жуда чуқур қисмларига ҳам кириб бормоқда.

Ҳаммага маълумки, геологлар томонидан очилган Бухоро газидан иттифоқимиздаги кўпгина шаҳарларнинг саноат корхоналари ва аҳолиси баҳраманд бўлмоқда. Газ халқ хўжалигида турли хил хомашё сифатида ишлатилмоқда.

Кейинги йилларда Ўзбекистон геологлари бирқанча янги нефть-газ конларини очишга мушарраф бўлдилар. Жумладан, Фарғона водийсидаги нефть запаслари тугаш олдида турган бир пайтда шарқи-шимолий Фарғонанинг Косон массивида янги нефть кони топилди. Бу геологларнинг қўлга киритган буюк ғалабаси бўлди.

Айрим геологлар ўртасида Фарғона водийсида полеоген даври қатламларидан олинаётган нефть запаслари тугади, энди нефть ва газ манбаларини бўр даври ётқизиқларидан, яъни чуқурликда жойлашган қатламларидан излаш керак, деган фикрлар туғилди. Ана шундай бир пайтда Косон нефтининг полеоген даври қатламларидан топилиши бу фикрларнинг нотўғри эканлигини исботлади.

Нефть-газ конлари фақатгина Бухорода ва Фарғона водийсидагина мавжудми? Йўқ, албатта. Геологлар республикамизнинг бошқа районларида ҳам нефть газ ҳавзаларини қидирабошладилар. Республикамизнинг бошқа районлари ҳам бу бебаҳо ёнилғига бой эканлиги маълум бўлди. Қашқадарё областида аниқланган янги нефть-газ конлари бу фикримизнинг яққол далилидир.

Республикамиз ёқилғи базасини тобора бойитишда қашқадарёлик ҳамкасбларимизнинг самарали меҳнати ҳам ҳурматга сазовордир. Улар томонидан олиб борилган қидирув-разведка ишлари натижасида бу областнинг Муборак районида кучли газ отилиб чиқди.

Ўзбекистон территориясида кейинги беш йилда 41 та нефть ва газ кони топилди. Юқорида келтирилган мисолларнинг ўзиёқ республика нефтчи-геологларининг хизматини кўрсатиб турибди.

Халқ хўжалигини турли хил минерал хомашё билан таъминлашда ҳам геологларнинг роли жуда муҳим. Жумладан, Олмалиқ мис кони умумий запаси бўйича Иттифоқимизда олдинги ўринни эгаллайди.

Калий тузларининг халқ хўжалигидаги аҳамияти жуда катта. Бу туз, биринчидан, бирикма ҳолига гугурт тайёрлаш саноатида, ойна эритишда, расмсозликда (калий броми сифатида) ва медицинада марганцовка сифатида қўлланилади.

Калий тузлари қишлоқ хўжалигида ҳам муҳим ўрин тутади. Агар ўсимлик составида калий элементи етишмаса, унинг барглари доғ босиб қораяди, сўнгра рангсизланиб, қовжирай бошлайди. Калий тузларисиз қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олиш мумкин эмас.

Бунинг учун қуйидаги мисолнинг ўзи кифоя қилади. Агар бир тонна калий ўғити (хлор калийси) тупроққа қўшилса, қўшимча равишда 1-2 тонна ёки 20-24 тонна картошка, 14-16 тонна қанд лавлаги олиш мумкин. Агар калий ўғитини бошқа ўғитлар билан аралаштириб ишлатилса, қўшимча ҳосил бундан ҳам ортади. Калий ўғити ишлатилиши натижасида олинадиган ҳосилнинг сифати ҳам тубдан яхшиланади. Калий ўғити пахта толаси сифатини яхшилайди. Буғдой донини йириклаштиради, ўсимликлар эса совуққа чидамли бўлади, касалликка учрамайди. Агар картошка калий солинган тупроқда етиштирилса, узоқ вақтгача сақланади.

Социалистик хўжалигимизда калийнинг 90 проценти ўғит сифатида, қолган 10 проценти бошқа заруриятлар учун ишлатилади. Шу пайтгача калий тузлари Иттифоқимизнинг Соликамск ва Березники шаҳарларидан олиб келинар, бу эса жуда ҳам қимматга тушар эди. Энди эса, республикамиз калий бойлигига эга.

Маълумки, каолин лойи чинни, керамика, қоғоз саноати учун энг зарур ҳисобланади. Ҳозиргача республика саноати учун каолин лойи Украина, Урал каби узоқ жойлардан келтирилиб, жуда қимматга тушмоқда. Кейинги йилларда геология ва геофизика институти тавсияси билан Оҳангарон каолин кони текширилиб, унинг запаси аниқланди. Бундан ташқари геологлар ғарбий Ўзбекистонда, хусусан Қизилқумда ва Қарноб районларида юқори сифатли каолин жинси жуда кўп тарқалганлигини аниқлашди.

Бу янги бойлик илмий жиҳатдан пухта ўрганиб чиқилди. Каолин хомашёсидан чинни, керамика ва сифатли қоғоз маҳсулотларини ишлаб чиқаришда фақат республика миқёсида эмас, балки Ўрта Осиё бўйича ҳам фойдаланиш мумкин.

Шуни ҳам айтиш керакки, республикамиз фақатгина нефт-газ, мис, қўрғошин ва шунга ўхшаш конларгагина эга бўлиб қолмай, балки ўз олтинига ҳам эгадир. Профессор И. Ҳ. Ҳамробоев томонидан қилинган илмий прогнозлар натижасида топилган Қизилқум олтин кони ҳам мамлакатимиздаги катта конлардан бирига айланди.

Республикамизда табиий хазиналар эндигина очиляпти. Газ, нефть, вольфрам, молибдин, мис, қўрғошин, олтин, графит, каолин ва гилмоя, калий ва ош тузлари шиша қумлари — булар, геолог олимларимиз фикрича, Ўзбекистон фойдали қазилмалар рўйхатининг фақат бошланишидир.

Кўриниб турибдики, республикамиз геологлари халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган муҳим тадқиқотлар устида иш олиб боришяпти. Оҳактош, Косон нефть-газ конлари Оҳангарон каолини, Олмалиқ мис кони ва Қизилқум олтини геологлар меҳнатининг буюк самарасидир.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми геолог олимлар ишига юқори баҳо берди. Ўзбекистон ССР да геология министрлиги ташкил этилиши партия ва ҳукуматимизнинг бу соҳага қанчалик катта аҳамият бераётганини кўрсатиб турибди.

Республикамиз геологлари КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми қарорларидан руҳланган ҳолда иш олиб бормоқдалар. Улар халқ хўжалигининг турли тармоқларини минерал хомашёлар билан тўла-тўкис таъминлашдек муҳим ишга муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

М. ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. М. Абдуллаев номли геология ва геофизика институтининг аспиранти.

Тянь-Шань тоғ тизмалари этагида қад кўтараётган улкан нурхона қурилишида ҳозир ишлар жадал. Бинокорлар Чирчиқ дарёсини бўғиш учун тайёрланмоқдалар. Бунинг учун тоннелнинг иккинчи яруси қазиляпти. Ушбу сурат Чорвоқ ГЭСи қурилишининг шу участкасидан олинган.

М. Нуриддинов фотоси.

ТОРТИҚ

«Средазтрансстрой» трестининг 209-бошқармаси бинокорлари 2-Сариқўл кўчасида тўрт қаватли бино қурилишини тугалладилар. Бу бинога темирйўлчилар оиласи кўчиб киришмоқда. Бундан ташқари Новый путь кўчасида ҳам 48 квартирали бино фойдаланишга топширилди. Бинонинг остки қаватига озиқ-овқат магазини жойлашган.

Бошқарма бинокорлари ҳамон иш устида. Улар Новый путь кўчасида яна 48 квартирали турар-жой биноси қурилиши билан банд. Ҳозир бинода пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. У СССР Конституцияси кунигача тўла қўлдан чиқади.

И. РУСТАМОВ.

ДЕКАБРЬ ҲИСОБИГА

КПСС XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа Тошкент ремонт-экскаватор заводи цехлари бўйлаб кенг қанот ёзмоқда. Ремонтчилар ички резервларни қидириб топмоқдалар ва ишлаб чиқаришга жорий этмоқдалар. Рационализатор ва ихтирочилар изланишда. Маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ошириш билан банд улар. Янгиликларни жорий этишда корхонанинг мотор ремонти цехи айниқса пешқадамлик қилмоқда.

— Цехимиз коллективи 11 ойлик топшириқни барвақт адо этиб келди, — дейди цех бошлиғи ўртоқ Н. Сиенко. — Бизда ҳар хил маркадаги агрегатлар моторлари қайта тикланади. Ишчилар Д-6, Д-12, У-2 тракторлари моторларини ремонт қилишни пухта ўзлаштириб олишган. Ўтган ойлар давомида ишдан чиққан 385 та моторни ремонт қилиб бердик.

Мотор ремонти мураккаб процесс. Аввал уни қисмларга ажратиш, эскилари ўрнига янгиларини ўрнатиш, сўнг йиғиш керак. Синов пайтида барча узеллардан кўз-қулоқ бўлиб туриш лозим. Моторлар обкаткаси Қ. Раҳмонов, Ж. Абдураззоқов, П. Черезов каби пешқадам ишчилар зиммасига юклатилган. Улар кўп йиллардан бери участкада меҳнат қилиб келмоқдалар. Шунинг учун ҳам бу ишбилармон кишилар қўлидан фақат аъло ремонтли моторлар чиқаяпти.

Цехда ҳозир кўпгина операцияларни бажариш механизмлар елкасига юклатилган. Клапан ва цилиндрларни тозалаш, мотор қисмларини ювиш ишлари тўла автоматлашган.

А. ХУСАНОВ,
Ж. АНОРБЕКОВ.

ҚОЛОҚЛИКДАН ИЛҒОРЛИККА

Калинин районидаги Куйбишев номли колхоз бир неча йил давомида кам ҳосилли, қолоқ хўжаликлардан бири ҳисобланиб келарди. Бирор жойда мажлис бўлса албатта шу колхоз танқид қилинмай қолмасди. Бу қишлоқ меҳнаткашларига қаттиқ таъсир қиларди-ю, аммо улар илғорларга етиб ололмай қийналардилар.

Колхоз 12 йилдан бери йиллик планни муттасил бажармай, эл-юрт олдида қарздор бўлиб қоларди.

Бу масала колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг, колхозчиларнинг умумий йиғилишларида бир неча бор муҳокама қилинди. Кексалар, тажрибали деҳқонлар ўзларининг фикр ва мулоҳазаларини ўртага ташладилар. Қолоқлик сабаби конкрет фактлар асосида тилга олинди. Меҳнат интизоми бўшашиб кетганлиги, колхоз ишига ҳамма бир ёқадан бош чиқариб жон куйдириб қатнашмаётганлиги дадил очиб ташланди. Илгариги раҳбарлар йўл қўйган шу хилдаги камчиликлар ўртага ташланиб, уни тузатиш йўллари кўрсатилди. Колхозчилар правлениега ишда синалган, ташкилотчи кишиларни сайлашни таклиф қилдилар ва бунга эришдилар.

Янги сайланган раҳбарлар омма билан ишлашни яхши йўлга қўйишди. Партия ташкилоти оммавий-сиёсий ишларни кучайтирди. Колхознинг еридан ва сувидан, барча имтиёзларидан фойдаланиб, амалда эса далага чиқмаётган кишилар чақирилиб кўпчилик ўртасида уялтирилди, дала ишига жалб қилинди. Бу раҳбарларнинг ҳаммаси меҳнат интизомини бузиб юрган айрим кишиларни кўпчилик қатори далага чиқишга мажбур этди. Далада ишловчилар кун сайин кўпаяверди. Бундан ташқари звено ва бригадаларда нормасини ошириб, бошқаларга ўрнак бўлаётган кишиларнинг сони кўпайиб қолди. Улар ҳалол меҳнат қилиш билан бир қаторда бошқаларни ҳам моддий бойлик яратишга даъват этдилар. Илғорлар тажрибаси оммалаштирилди. Далада ишлаётганлар учун зарур бўлган барча шароитлар яратилди. Оқибатда деҳқонлар ғайрат кўрсатиб ишлайбошладилар. Ердан фойдаланишдаги эгасизликка барҳам берилди. Бегона ўтларнинг таг-томири билан йўқотишга ҳамма баравар киришди. Сув, минерал ва маҳаллий ўғитни бригада, звеноларга расамади билан тўғри тақсимлашга, ундан фойдаланишга эътибор кучайтирилди. Деҳқончилик маданияти ошаверди. Гектар бошига олинадиган ҳосил кўпайди. 1962 йили колхозда 820 гектар ердан 762 тонна сабзавот ва картошка йиғиштириб олинган бўлса, 1963 йилда эса бу кўрсаткич 1670 тоннага етди. Ўтган йилги етиштирилган ҳосил ҳам чакки бўлмади. Салкам 2 минг тоннани ташкил қилди.

Бу йил деҳқонлар йил бошидан тер тўкиб ишладилар. Ҳар бир киши ўз вазифасини жон-дили билан бажарди. Сабзавотчилар агротехника қоидаларига тўла амал қилдилар. Экин барвақт экилиб кўчат яхши парвариш қилинди. Вақтида суғориб, озиқлантирилди. Натижада баракали хирмон кўтарилди. Давлатга 2 минг ўрнига 2100 тоннадан зиёдроқ маҳсулот топширилиб план анча ошириб бажарилди.

Колхоз раиси ўртоқ Сирожиддин Шукуров билан гаплашиб қолсангиз, деҳқонларнинг аҳиллик билан меҳнат қилаётганликлари ҳақида қувонч билан сўзлайди у.

— Авваллари ҳар гектар ердан етиштирилган помидор ҳосили 130—140 центнердан ошмасди, — деди у, — очиғини айтганда шу рақамни тилга олишга ҳам уялардик. Чунки ернинг умри бекорга ўтарди. Ҳозирчи? Бу йил 43 гектар ерга помидор кўчати ўтқазилди. Ҳар гектар ердан олинган ҳосил икки баравардан ошиб кетди. 310 центнердан хирмон кўтарилди.

Картошка етиштиришда ҳам яхши ишлар қилинди. Ўша вақтларда гектаридан 40 центнердан картошка олинган бўлса, ҳозир 130—150 центнердан ҳосил етиштирилмоқда.

Ҳар бир хўжаликда ўзининг уруғлиги бўлиши ҳар жиҳатдан муҳимдир. Колхоз раҳбарлари дастлабки кундан бошлаб ана шу нарсага жиддий эътибор бердилар. Агар ўтган йили 40 минг сўмлик уруғлик картошка сотиб олинган бўлса, бу йил бу миқдор анча камайди. Чунки, колхоз картошкани давлатга сотиш билан бир қаторда, уруғликни ҳам жамғариб қўйишга эришаяпти. Келгуси йилдан бошлаб колхоз ўз уруғлигига эга бўлади.

Хўжаликда прогрессив иш методлари тобора кўпроқ амалга оширилмоқда. Звено тартибида ишлаш кенг қулоч ёймоқда. Ўртоқ М. Азизтоев бошлиқ звенода иш нарядсиз ташкил этилди. Натижа ёмон бўлмади. Экинларга ишлов беришда механизациядан тўғри фойдаланилди. Ҳар бир киши топшириқни сидқидилдан адо этди. Шу сабабли ҳосил мўлжалдагидан анча кўп бўлди. Звено аъзолари беш гектар ердан 100 тонна ўрнига 225 тонна помидор йиғиштириб олдилар. Бошқа экинлардан ҳам ана шундай юқори ҳосил етиштирилди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

— Деҳқонларимиз, — дейди колхоз раиси, — бу йил яхши даромад олдилар. Биз эришилган ютуқларни бундан кейин яна ҳам мустаҳкамлаймиз. Даладаги ҳосилни тезда йиғиштириб олиб, экинлардан бўшаган ерларни эса сифатли шудгорлаб қўямиз. Колхозчиларимиз дала ишларини пухта ташкил қилиш билан бирга чорва қишловини ҳам намунали ўтказиш учун барча чора ва тадбирларни амалга оширмоқдалар.

А. МИРЗААҲМЕДОВ.

Бу йил 1-«Қибрай» боғдорчилик ва узумчилик совхозининг меҳнаткашлари мева ҳамда узумдан баракали ҳосил олиб, катта ютуқларни қўлга киритдилар. Келгуси йилда ҳам мўл ҳосил етиштиришни дилга туккан боғбон ва соҳибкорлар тараддудни ҳозирдан бошлаб қизитиб юбордилар. Ҳамма ишлар юксак агротехника талаблари даражасида бажарилмяпти. Айниқса боғ ва токзорларнинг орасини шудгор қилишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Мана бу суратда совхознинг серғайрат механизатори ўртоқ Р. Тошматовни (чапда) кўриб турибсиз. У ер ҳайдаш ишларида бошқаларга ўрнак кўрсатяпти. Кунига топшириқдаги 3 гектар ўрнига 5—6 гектар ерни кўнгилдагидек қилиб, шудгорлашга эришяпти.

С. МАХОВ фотоси.

НОКДАН ИККИ ҲОСИЛ

ОРЖОНИКИДЗЕ. Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти Туркманистон ва Қирғизистон хўжаликларига «Восток-2», «Салом», «Совға», «Фурқат», «Пахтакор» навли нок кўчатларини юборди. Нокларнинг селекционер Собир Шарипов яратган бу навлари мамлакатимиздагина эмас балки Эрфурт шаҳрида (ГДР) ўтказилган халқаро боғдорчилик виставкасида ҳам юқори баҳоланди.

Боғбонлар нокнинг «Тўёна» навини, айниқса, кўплаб талаб қилмоқдалар. Ҳар бири 450 граммдан келадиган бу нок жуда мазали бўлиб ширали ва хушбўйдир. Бу навнинг ўзига хос хусусияти шундаки, бир йилда икки марта ҳосил бериши мумкин. Шу билан бирга бир йилда олинадиган ана шу ҳар иккала ҳосилнинг мазаси бир-биридан қолишмайди.

Собир Шарипов 57 ёшда. У 20 йилдирки, нок навларини яратиш устида иш олиб боради. Олим бу вақт ичида нокнинг 15 та янги навини яратди.

Ўзбек селекционери яратган янги нок навлари Югославия, Польша, Ҳиндистон боғбонларига ҳам юборилди.

(ЎзТАГ).

ҲАРОРАТЛИ ҚАЛБ

(ЛАВҲА)

ИОСИФ Борисович Флейшмахер ташвишли кўринади... Бундан ўн соат илгари ўтказилган операция, беморнинг толиқишдан оқарган юзи, пешонасига қалққан маржон-маржон тер, нажот тилаб турган кўзлар унинг кўз ўнгидан кетмай қолди. Беморнинг врачга бўлган ишончи Иосиф Борисовични ўз тажрибасида биринчи бор шундай операция ўтказишга ундади.

«Тез ёрдам» машинасида келтирилган йигитчанинг кўкраги ва қорни қаттиқ жароҳатланганди. У, кўп қон йўқотган, нафас олиши бежо. Бундай операциялар ҳамма вақт натижали бўла бермасди...

Иосиф Борисович ўтказилган операциянинг барча икир-чикирларини кўз ўнгига келтириб, «кўрилмаган чора қолмадимикин, бирор хатога йўл қўймадикми? Наҳотки унинг ҳаёти...» деган хаёлга борди ва варақлаб турган китобини ёпиб ўрнидан турди. У ўша мудҳиш хаёлни йўқотолмай елкасига макентош ташлади ва кўчага чиқди.

Қоронғи тун. Мусаффо осмондаги чарақлаган юлдузлар кўнгилдаги ғашликни йўқотгандай бўлди. У, кўнглидаги майинлик билан касалхонага нигоҳ ташлади. У ерга юлдузлар кўчиб тушгандай. «Булар шу ердагиларнинг юлдузлари. Ҳаммаси омон, чарақлаб турибди. Ҳа, биронтаси ҳам бевақт ўчмасин!» хаёл қилди врач ва дадиллик билан олға қараб қадам ташлади.

Иосиф Борисовичнинг Оҳангарон шаҳар биринчи касалхонасида ишлаганига саккиз йилдан ошди... У ердагилар ҳам бу жонсарак врачнинг текширувларига ўрганиб қолишган. Шу туфайли бўлса керак, бу гал ҳам навбатчи ходимлардан ҳеч ким Иосиф Борисовичнинг келишидан ажабланмади.

ВРАЧ палатага кирди. Ухлаб ётганларни уйғотиб юбормаслик учун оҳиста қадам ташлади. У ўзи операция қилган беморнинг койкаси ёнига келиб, эҳтиёткорлик билан нафас олишини тинглади. Бемор бир текис нафас олар, тинчгина ухларди. Врач беморнинг кўрпасини аста кўтариб операция вақтида скальпель билан ўзининг қўли теккан жойга кўз югуртирди. «Тузук, тузук, операция яхши чиқибди» деди ўзига-ўзи. У, беморнинг кўрпасини ёпар экан, яна оҳиста юриб палатадан ташқарига чиқди. У палата эшигини ёпаркан, навбатчи энаганинг ҳамширага айтаётган сўзларини эшитди:

— Меҳрибон, тиниб-тинчимас докторимиз бор-да! Ҳамма уйқуда-ю, бу бўлса беморларга жони ачиб бедор юрибди.

Меҳрибонлик... Меҳрибонлик Иосиф Борисовичнинг асосий хислатларидан бири ҳисобланади. Ахир кишилар ҳаётини сақлашга жазм этган врач уларга бефарқ қарай оладими? Ўтказилган операциянинг муваффақиятига ишонмай туриб тинч ухлаб бўладими?

Иосиф Борисович ўзининг врачлик фаолияти даврида минглаб операция ўтказди. Уларнинг ҳаммаси ҳам натижали чиққан.

Операцияга биринчи қўл урган даврига ҳам ўн беш йилдан ошибди: ўша кунни ҳалиҳали эслайди. Ҳаётга дадиллик билан қўйилган биринчи қадам уни руҳлантиради, илм чўққисини эгаллашга ундайди.

ИОСИФ Борисович яхши врачгина эмас, балки ишбилармон раҳбар ҳамдир. У 1-шаҳар касалхонасининг бош врачи, медицина янгиликларини турмушга дадиллик билан тадбиқ этувчи, меҳрибон кишидир.

1963 йилнинг 12 декабрини касалхонанинг ҳамма ходимлари яхши эслашади. Ўша куни республика медикларининг илғор тажриба мактаби илк бор ташкил қилинган эди. Шу муносабат билан ҳар ойнинг 12-куни бу мактаб ўз машғулотини ўтказиб келмоқда. Машғулотга республикамизнинг ҳамма жойларидан медицина ходимлари келишади ва Оҳангаронликлар соғлиғини сақлашда қўлланилаётган янгиликлар билан танишиб қайтишади. Касалхона иши билан ҳозиргача икки мингдан ошиқ медицина ходими келиб танишди.

Нима учун бу кун касалхона ходимлари учун қадрли бўлиб қолди? Бу кун яна шунинг билан қадрлики, ўша куни тантанали вазиятда касалхона коллективига Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш муассасалари орасида биринчи бўлиб коммунистик меҳнат коллективи, деган шарафли ном берилди. Коллектив бу номга яраша меҳнат қилиб, уни покиза сақлаб келмоқда.

Шаҳримиз кишилари биринчи касалхонанинг эндиликда гулхонага айлантирилганлигини яхши билишади. Ҳақиқатан ҳам касалхона ҳовлисига кириб ҳайрон қоласиз. Чамандай очилиб ётган гуллар орасида ўзингизни енгил ҳис этасиз, табиатингиз очилиб кетади. Бу ердаги арғимчоқлар, скамейкалар, шиорлар, плакатлар ҳам гулларнинг рангларига мос бўёқлар билан бўялган ва ёзилган.

Коллективнинг яна бир ташаббусини айтмаслик мумкин эмас. Медиклар Тешиктош посёлкасининг санитария ҳолатини яхшилаш учун уни оталикка олишди ва бир неча бор якшанбаликлар ўтказишди. Санитария маорифининг янги формаси пайдо бўлди. Медицина ходимлари корхона ва қурилишларга бориб ҳар хил суҳбат ўтказмоқдалар. Лекциялар ўқимоқдалар.

Касалхонада ҳар хил тўгарак ва курслар ташкил қилинган. Уларга қатнашаётган кишилар малака ошириб гина қолишмай, янги касб ҳам эгаллаб чиқмоқдалар. Бу ҳол беморларга кўрсатиладиган хизматни яхшилаётир.

Ёз пайтлари учун касалхона территориясида микроиқлим ҳосил қилинади. Кучли босим орқали сув чангга айлантирилади ва унга хушбўй сув аралаштирилиб турилади. У бўлса кишига денгиз қирғоғида гуллар орасида юргандай ором бахш этади. Беморлар врачларнинг кўргазмалари билан ана шу сув чанги ёнида ўтириб даволанадилар. Қараб туриб, буларнинг ҳаммасини медиклар ўз қўллари билан яратганларига ишонгуси келмайди кишининг. Ҳатто дераза пардасидан тортиб то беморлар киядиган кийимга қадар медикларнинг ўзлари, ишдан бўш вақтларда тикканлар.

Ташаббускор ва иноқ коллективнинг асосий хислати ҳормай-толмай янгилик қидириш, беморларга яхши шароит яратиб, уларни коммунистик жамият қурувчилар сафига қайтаришдир.

ҚАСАЛХОНАНИНГ бош врачи Иосиф Борисовичдан коллектив орасидаги ишчан кишилар ҳақида сўзлаб беришини илтимос қилдик.

— Бу вазифани бажариш жуда қийин, — деди бош врач. — Ахир коммунистик меҳнат коллективи ичида пачоғи бўлмайди. Баъзи бир кексаларни ҳисобга олинмаса ҳаммаси ҳам ўз вазифаларидан бўлак топшириқлар ҳам бажаришади. Улар бизда 200 дан ортиқ. Улардан баъзилари: масалан, врачлардан Шамсутдинова, Кашапова, Байкова, Иброҳимов, Шишкин, ҳамширалардан Брутько, Савельченко, Мануилова, диспетчер Бахтерова, касалхонамизнинг бош ҳамшираси Резантова ва бошқалар коллективимиз машъаллари ҳисобланади. Уларнинг ақл-идроки ва табаррук қўллари билан беморлар шифо топишади.

Касалхона коллективининг ютуқлари кўзга яққол ташланиб турибди. Буларнинг ҳаммасида ташкилотчи, тарбиячи, ажойиб раҳбарнинг ҳиссасини сезиш мумкин. Коллектив уни меҳнатсевар, ташкилотчи, ғамхўр, бахтини меҳнатда топган киши дейди. Бу ҳаққоний баҳо. Коллектив уни шаҳар Советига депутат қилиб сайлади. У ерда врач Иосиф Борисович соғлиқни сақлаш доимий комиссиясининг раиси бўлиб кўп ишларни амалга оширмоқда. Бу кишига шаҳардаги медицина тез ёрдамини ҳам топширишган. Тез ёрдам бенуқсон ишлаб келаётир. халқ ҳурматига сазовор бўлаётир. Ёшлар ҳам, ҳамширалар ҳам, врачлар ҳам коммунист Иосиф Борисович Флейшмахердан ўрнак олиб ишламоқдалар, шундай бўлишни орзу қилмоқдалар.

А. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Н. КОБЗЕВ.
Оҳангарон шаҳри.

ТЎЙТЕПА. «Коммунизм» колхозининг аъзолари чорва моллари туёғини йилдан-йилга кўпайтиряптилар. Чўпонлар ўзларига бириктилган қўйларни меҳр билан боқишиб, нобуд бўлишига йўл қўймаяптилар. Чорвадорлар қишдан ҳам қўйларни ҳеч нобуд қилмай эсон-омон чиқарамиз дейишяпти. Ўртоқ Эргаш Олимов бошлиқ отар чўпонларининг ишидан ҳамма хурсанд. Бу ерда 800 бошдан ортиқ қўй боқиляпти. Уларнинг ҳаммаси семиз. Чўпонлар чорва молларига қаровни яхшилаганликлари сабабли ҳам ана шундай бўляпти. Суратда: ўртоқ Олимов бошлиқ отарнинг қўйлари. Оҳангарон яйловларида.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

„ЎЗБЕКФИЛЬМ" ЗИЁСИ

(«Ўзбекфильм» студиясининг 40 йиллиги олдидан)

Чилонзор кўчасига файз бағишлаб турган «Ўзбекфильм» киностудияси 40 ёшга тўлди. Шу қирқ йил давомида қанча-қанча ижодий ишлар амалга оширилди. Ўзбек кино тарихи саҳифаларига қанча-қанча порлоқ номлар битилди. Ўз тақдирини студия тақдири билан боғлаган Комил Ёрматов, Йўлдош Аъзамов, З. Собитов, М. Қаюмов сингари ота режиссерлар Латиф Файзиев, Шуҳрат Аббосов, Д. Шокиров, А. Ҳамроев сингари қатор ёшларни тарбиялаб, вояга етказдилар.

Наби Ғаниев, Асад Исматов, Обид Жалилов, Сулаймон Хўжаев сингари кино усталарининг номи эса ўзбек кино тарихи саҳифасига зарҳал билан ёзилган.

Шукур Бурҳонов, Наби Раҳимов, Раҳим Пирмуҳамедов, Лутфихоним Саримсоқова, Олим Хўжаев, Раззоқ Ҳамроев, Қудрат Хўжаев, Аббос Бакиров, Ҳамза Умаров, Сойиб Хўжаев сингари артистларнинг ҳар бири айрим-айрим қисса ёзишга арзигулик роллар ижро этиб, ўз мухлислари қалбидан муносиб ўрин эгалладилар.

Кино оламига Светлана Норбоева, Шарофат Шокирова, Тўғон Режаматов, Бахтиёр Ихтиёров, Тўлқин Тожиев сингари қатор ёш авлод шаҳдам қадамлар билан кириб келди.

Иззат Султон, Комил Яшин, Мақсуд Шайхзода, Сарвар Азимов, Раҳмат Файзий, Иброҳим Раҳим, Туроб Тўла ва Адҳам Раҳмат каби ёзувчилар киносценарист сифатида ҳам танилдилар.

Бу ижодкор меҳнат аҳли қирқ йил мобайнида ўзбек кино санъатини аввалда иттифоқ миқёсига, сўнг эса бутун дунё кино мухлисларига танитиш шарафига муяссар бўлдилар. 40 йил ҳазилакам гап эмас, аммо бу даврда ўзбек студиясида адо этилган ишлар ҳам ҳавас қилса арзигудек...

Бухоро Халқ Республикаси ҳукуматининг Ленинград «Севзапкино» ташкилоти билан тузган шартномасига биноан 1924 йилда «Бухкино» деган ташкилот вужудга келди. Бу ташкилот шу йилиёқ бадиий фильм ишлашга киришиб, 1925 йилда мамлакат экранларига биринчи марта «Ўлим минораси» деган фильм чиқарди.

Шу йилнинг ўзидаёқ ўзбек халқи ҳаёти ва этнографиясининг ўзига хос томонлари, қизни унаштириш ва узатиш билан боғлиқ бўлган эски урф-одатларни реалистик тарзда акс эттирган «Мусулмон қизи» фильми ҳам бунёдга келди... Мазкур фильм ўзбек хотин-қизларининг озодлик ва янги ҳаёт учун олиб борган курашларини тасвирлади.

Шуни ҳам таъкидлаш кераккки, у вақтларда умуман Ўрта Осиё, жумладан Ўзбекистонда маҳаллий аҳоли орасидан етишиб чиққан кино мутахассислари бўлмай, режиссёрлар, операторлар ва артистлар ҳам Москва ва Ленинград шаҳарларидан чақирилган эди.

1926 йилга келиб «Бухкино» заминида «Узбекгоскино» ташкил этилди. Кинематография оламига Н. Ғаниев, К. Ёрматов, М. Уйғур, О. Жалилов сингари бир группа ёшлар кириб келди. Ўзбекистонда меҳнат қилаётган рус кино мутахассислари ўз тажрибаларини ўзбек кино ходимларига ўргата бошладилар. Ёш ўзбек кино мутахассислари ўша йилиёқ рус оғалари ёрдамида «Бахт қуёши» деган фильм ишлаб чиқардилар ва «Равот қашқирлари» бадиий фильмини ишлашга киришдилар. Ўрта Осиёда ер-сув ислоҳоти ва босмачиларга қарши курашларни акс эттирган бу фильмларда ўзбек кинематографиясининг қалдирғочлари — Н. Ғаниев, К. Ёрматов, С. Хўжаев, О. Аҳмедов, Р. Пирмуҳамедов, О. Хўжаев ва бошқалар ўз қобилиятларини намойиш қилишди.

Шундан кейин ўзбек кинематографияси маҳаллий феодалларнинг жабр-зулмлари ва рус самодержавиеси сиёсатига қарши кураш («Мачит гумбазлари остида»), гражданлар уруши йилларида камбағал халқ революцион онгининг ўсиши («Соябон арава»), ўзбек хотин-қизларининг паранжини ташлаш учун кураши («Чодира») сингари қатор темаларни ёритабошлади.

Фильмлар ҳали бадиий жиҳатдан пишиқ-пухта бўлмагани, кўп ҳолларда экзотикага берилиб кетиши ва примитивлигидан қатъий назар аҳолининг кино санъатига бўлган қизиқишини тобора ошира борди.

Лекин шунга қарамай ўзбек кино санъати мутахассисларининг тажрибалари ортаборди, ёш кино артистлар режиссёрларга ассистентлик ва ёрдамчилик қилабошладилар. Ёш кино артистлар орасида Наби Ғаниев мустақил постановка қилган фильм «Юксалиш» (1931 йил) бўлди. Бу фильмда талантли ёш ижодкор шарқ экзотикасидан бутунлай воз кечиб, завод ишчиларининг меҳнат шароитини, уларнинг социалистик мусобақалари, ишчи билан деҳқон орасидаги дўстликни тараннум қилди.

Мамлакат ҳаётида рўй берган муҳим воқеа-ҳодисалар доим кино ленталарида ўз аксини топиб турарди. Пахтадан мўл ҳосил етиштириш, ҳалол меҳнат завқини сураётган кишиларнинг кундалик ҳаёти; бой-феодалларнинг ички қоралиги («Маркли чангал»), синфий душманларга қарши курашда ўзбек деҳқонлари онгининг ўсиб бориши («Рамазон»), халқ душманлари — босмачи жаллодларга қарши мардонавор кураш («Сўнгги бек») сингари темалар шулар жумласидандир.

Иккинчи беш йилликлар даврида (1933—1937 йиллар) техника тез суръатлар билан ривож топди. Бу йиллар ичида совет киносанъати ҳам гуркираб ўсди. Янги нав киноплёнкалар кашф этилди. Бу плёнкалар овозли фильмлар яратиш имкониятини берди.

Тошкент кино студиясида овозли фильмлар ишлаб чиқаришга тайёргарлик 1934 йилдаёқ бошланиб, биринчи ўзбек овозли бадиий фильми — «Қасам» 1936 йилда экранларга чиқарилди. Бу фильм кино мухлисларига ер ислоҳоти ўтказилаётган пайтларда ўзбек қишлоғидаги синфий кураш ҳақида ҳикоя қилиб берди. Ундан кейин яратилган «Азамат», «Асал» фильмлари социалистик қишлоқ хўжалиги ва санъати ютуқларини тараннум этди.

1941 йил. Урушнинг дастлабки кунларида ноқ барча халқ ватан ҳимоясига отланди. Мамлакатимиз ичкарисида «Ҳамма нарса фронт учун» шиори остида иш олиб борилди.

Киностудия дастлаб «Биз енгамиз» деган фильм устида иш олиб борди. Бу фильм фашизм устидан ғалаба қозонмоқ учун фронтда ҳам, фронт орқасида ҳам баравар жонбозлик кўрсатиш кераклиги ҳақида ҳикоя қиларди.

Улуғ Ватан уруши йиллари Тошкентда «Икки жангчи», «Пархоменко», «217 сонли одам», «Насриддин Бухорода» сингари ажойиб фильмлар яратилди. Бундан ташқари ўзбек халқининг улуғ Ватан урушидаги қаҳрамонона курашига бағишланган «Уйқусиз йўл» деган бадиий фильм экранлаштирилди.

Урушдан кейинги йилларда ўзбек кинематографияси янги муваффақиятларни қўлга киритди. Дастлаб Наби Ғаниев ўзбек классик кино санъати хазинасини янги бор дурдона билан бойитди. У яратган «Тоҳир ва Зуҳра» фильми жаҳон экранларида муваффақият билан намойиш қилинди.

Комил Ёрматов эса ўзбек халқининг мутафаккири, буюк олими ва шоири Алишер Навоий образини экранда жонлантиришга бел боғлаган эди. Бу иш ҳам муваффақият билан якунланди. Томошабин кўз ўнгида А. Навоийнинг ёшлик давридан бошлаб, қариган чоғига қадар кечирган ҳаёти, унинг ҳаёт йўлида учраган ғов-тўсиқлар, замона фожиалари намоён бўлди.

Бу мазкур икки фильм фақат мамлакатимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам катта қизиқиш билан томоша қилинди.

Студия урушдан кейинги йилларда жанр эътибори билан турли-туман фильмлар яратишга ҳам катта эътибор берди. Бу даврда айниқса кино санъати устаси Яков Протазанов бошлаб берган комедия жанри ривож топди. У яратган «Насриддин Бухорода» фильмидан сўнг «Насриддин саргузаштлари»нинг суратга олиниши Тошкент киностудияси тарихида муҳим воқеа бўлди. Бу фильмда постановкачи режиссёр Н. Ғаниев, артистлардан Раззоқ Ҳамроев, Р. Пирмуҳамедов, С. Олимовларнинг сатирик маҳоратлари янада кенг кўламда намоён бўлди.

Бу традиция студия ижодий коллективи томонидан ҳамон давом этиб келмоқда. «Стадионда учрашамиз», «Янги ер», «Ёр-ёр» «Мафтунингман», «Маҳаллада дув-дув гап» фильмларининг яратилиши даъвомизнинг далилидир.

«Ўтмишни қанчалик яхши билсак, — деган эди пролетариат ёзувчиси М. Горький,— яратаётган бугунги кунимизнинг буюк аҳамиятини шунчалик чуқур англаймиз». Қора ўтмиш ҳақидаги бадиий асар киши қалбини ҳаяжонга солади. Чунки бу асар орқали томошабин шу пайтга қадар унга мавҳум бўлиб келган сирдан воқиф бўлади. Студия ижодий коллективи шуларга алоҳида эътибор бериб «Ленин йўлланмаси билан», «Улуғбек юлдузи», «Ҳамза», «Фарзандлар», «Қутлуғ қон», «Бой ила хизматчи», «Абу Али ибн Сино» сингари қатор тарихий фильмлар яратди.

Келажак авлод — коммунизм қурувчи ёшлар студия ижодий коллективининг диққат марказида бўлиб келди. Болаларнинг юриш-туришлари, феъл-атвори, кишиларга муносабатлари, ички кечинмалари ўзларига хос. Шу сабабли уларнинг психологиясини тушуниш, уларга ҳар ишда ўрнак бўларли фильмлар яратиш сценарист ва режиссёрлардан изланиш, қунт ва чидам талаб қилади. Студия ижодий коллективи бу вазифани шараф деб билди. «Пахтаой», «Саҳродаги учрашув», «Бешаласи Фарғонадан», «Дорбозлар», «Сен етим эмассан» фильмларининг яратилиши ижодий коллективнинг ёш авлодга бўлган муҳаббатидан далолатдир.

Студия ўз навқиронлик тўйини яна икки бадиий фильм яратиш билан кутиб олди. Режиссёр Шуҳрат Аббосов бошчилигидаги ижодий коллектив «Қуёш қалбингда» фильмини (И. Раҳим сценарийси) муваффақият билан якунлади. Иззат Султон сценарийси асосида режиссёр З. Собитов постановка қилган фильм «Фидойи» деб аталади.

Студиянинг режалари бой ва рангба-ранг. Комил Ёрматов Мирзо Бедилнинг «Икки қалб достони» асосидаги сценарий устида қизғин иш олиб боряпти. Л. Файзиевнинг ўзбек давлат драма театрининг вужудга келиш тарихи ҳақидаги А. Хачатуровнинг, «Виждон амри билан» сценарийси асосида яратаётган фильми тугалланиш арафасида турипти.

Булардан ташқари студия коллективи «Лайлак келди, ёз бўлди», «Ошиқ-маъшуқлар», «У шунақа одам», «Ҳар булут ортида офтоб» фильмлари устида ижодий иш олиб бормоқда.

Ўзбек кинематографияси қирқ ёшга тўлганда студия ижодий коллективининг келажак ишларига янги муваффақиятлар тилаймиз.

Мухсин АЛИЕВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА

РУМИНИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУХАРЕСТ, 13 ноябрь. (ТАСС). 1965 йил 11 ва 12 ноябрда Бухарестда Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди, деб хабар беради Ажерпрес агентлиги.

Пленум қишлоқ хўжалигига раҳбарликни ва уни планлаштиришни яхшилаш тўғрисида Руминия Компартияси Марказий Комитетининг бош секретари Н. Чаушеску тақдим этган докладини муҳокама қилди ва якдиллик билан маъқуллади. Пленум қишлоқ хўжалигига раҳбарликни ва уни планлаштиришни яхшилаш мақсадида кўрилиши зарур бўлган чораларни ўз ичига олувчи резолюцияни қабул қилди.

Пленум Руминия Социалистик Республикаси партия-ҳукумат делегацияларининг СССРга ва Болгария Халқ Республикасига қилган визитлари тўғрисидаги ахборотни ҳам тинглади. Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми Совет Иттифоқига ва Болгарияга бориб келган партия-ҳукумат делегацияларининг фаолиятини якдиллик билан маъқуллади ҳамда ана шу визитлар бу мамлакатларнинг партиялари ва халқлари ўртасида дўстлик ва ўртоқларча ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга муҳим ҳисса қўшганлигини мамнуният билан қайд қилди.

ХАЛҚ ПОЛЬШАСИНИНГ ЭКОНОМИКАСИ

Польша Халқ Республикаси сеймининг Варшавада бўлаётган сессиясида мамлакатнинг иқтисодий аҳволи, Польшанинг 1966 йилги халқ хўжалик плани тўғрисидаги қонун лойиҳаси, 1967 йилги планнинг мўлжаллари муҳокама қилинмоқда.

1965 йилги планнинг асосий вазифалари муваффақиятли бажарилди. Дастлабки маълумотларга қараганда, бу йил республиканинг саноат ишлаб чиқариши 9,5 процент, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши эса 7 процент ўсади.

Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг келгуси йил планида айни маҳалда резервларни кўпайтирган ҳолда ишлаб чиқаришни анча муътадил суръатларда ўстириш кўзда тутилади. 1966 йил интенсив тарзда капитал маблағ сарфлаш сиёсатини давом эттириш йили бўлади. Бу маблағнинг миқдори 145 миллиард злотий бўлади.

БОЛГАРИЯ КОМПАРТИЯСИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АКТИВИ БИЛАН УЧРАШУВИ

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Тодор Живков 12 ноябрда «Универсиада» залида Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг бутун мамлакатдаги қишлоқ хўжалик активи билан учрашувини очди. Учрашув вақтида дон ва ем-хашак етиштиришни кўпайтириш билан боғлиқ бўлган масалалар муҳокама қилинади. Учрашувда Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзолари, Болгария Халқ Республикаси Халқ Мажлиси ва Министрлар Совети Президиумининг аъзолари қатнашмоқдалар.

ЯНГИ КОРХОНА

Георге Георгиу-Деж шаҳрида юқори октанли бензин ва хушбўй моддалар ишлаб чиқарувчи иккинчи йирик комплекс ишга туширилди. Бундан ташқари, янги корхона нефтехимия саноати учун талай миқдорда газ ҳам беради. Комплекс установкалари ҳар йили 600.000 тонна паст сортли бензин ишлаб чиқаради.

(ТАСС).

НОРОЗИЛИК МАКТУБИ

ХАНОЙ, 13 ноябрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнамга, Таиландга ва Қўшма Штатлар 7-флотининг кемаларига ўрнашган Америка авиацияси 10 ва 11 ноябрда Вьетнам Демократик Республикасининг территориясига осмондан қатор ҳужумлар қилди. Вьетнам информация агентлигининг хабарида айтилишича, Америка самолётлари Куангбинг, Хатинь, Тханьхоа, Ниньбинь ва Шонла вилоятларидаги аҳоли яшайдиган пунктларни ва саноат обеъктларини бомбардимон қилган ва ўққа тутган.

Америка ҳарбийларининг янги агрессив ҳаракатлари муносабати билан Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси Вьетнамдаги кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссия номига яна норозилик мактуби юборди. Алоқа миссияси Вьетнам Демократик Республикасига осмондан қилинаётган ҳужумларни тўхтатишни, Вьетнам хусусидаги 1954 йилги Женева битимларига қатъий риоя этишни ва ана шу битимларни ҳурматлашни Қўшма Штатлар ҳукуматидан талаб қилади.

ЯПОНИЯ СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИ СЪЕЗДИНИ ЧАҚИРИШГА ДОИР

ТОКИО, 13 ноябрь. (ТАСС). Япония социалистик партиясининг марказий ижроия комитети партиянинг навбатдаги 27 съездини 1966 йил 19—23 январда Токиода ўтказишга бугун қарор қилди.

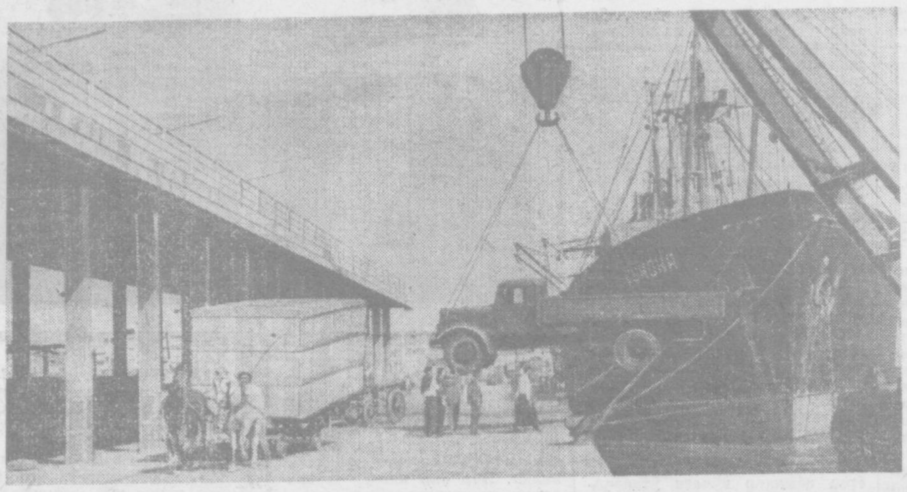

Бирлашган Араб Республикаси: «Сухона» совет кемаси Александрия портига юк автомашиналари олиб келди.

А. Вилачев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

АФРИКАГА ДАҒДАҒА

Африка Бирлиги Ташкилоти давлат ва ҳукумат бошлиқларининг Аккрада ўтказилган Ассамблеяси қарорларига қарамай, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси XX сессиясининг қарорларига қарамай, Жанубий Родезиядаги тўрт миллион аҳолининг хоҳиш-иродасига қарамай, Англиянинг «ўз-ўзини идора қилувчи» мустамлакаси бўлган Жанубий Родезиянинг ирқчи ҳукумати бу мамлакатни «мустақил» деб эълон қилди. Бу қарор 1961 йилги конституция байроғи остида қабул қилинди. Маълумки, бу конституция мамлакатда оқ танли муҳожирларнинг бутун ҳокимиятни эгаллаб олишларини таъминлаб беради. Жанубий Родезиядаги ирқчи Смит ҳукумати мана шу оқ танли 200 минг келгиндиларнинг мамлакатнинг тубжой аҳолиси бўлган тўрт миллион африкаликлар устидан ҳукмронлигини абадий сақлаб қолиш мақсадида зўр бериб ҳаракат қилмоқда.

Жанубий Родезияда 5 ноябрда фавқулодда ҳолат эълон қилинган эди. Мана шундай вазиятда Жанубий Родезия «мустақил» деб эълон қилинди. Мамлакат пойтахти Солсберидан олинган хабарларга қараганда, ирқчилар режимининг Англия ва Америка қуроллари билан таъминланган қуролли кучлари ва полицияси тўла жанговар тайёр ҳолда турибди. Қўшни мустақил давлат бўлган Замбия чегараларига катта қуролли кучлар келтириб қўйилди. Бош министр Смит Зимбабве (Жанубий Родезия)нинг тубжой аҳолисини ва Африка давлатларини қўрқитмоқчи бўлиб, радио орқали сўзлаган нутқида «Биз ўзимиз ишонган иш учун қон тўкишга тайёрмиз», деб дўқ қилди.

Чет эл информация агентликларининг хабарларида Смит ҳукуматининг бу ишига Англияга қарши «исён» деб баҳо берилмоқда, чунки Жанубий Родезиянинг «мустақиллиги» эълон қилинишига Англия расмий равишда розилик бермаган эди. Маълум бўлишича, бош министр Вильсон охирги пайтда Смитга телефон қилиб, уни «мустақиллик» эълон қилишдан воз кечишга кўндирмоқ учун яна бир марта уриниб кўрган, чунки ирқчиларнинг бу ҳаракатлари фақат Жанубий Родезиядагина эмас, бутун Жанубий Африкада ҳам ғалаён чиқишига сабаб бўлиши мумкинлигини Вильсон яхши билади.

Смит радио орқали гапириб бўлганидан кейин, Жанубий Родезиянинг губернатори Хэмфри Гиббс, мен қиролича Елизаветадан олган йўл-йўриққа мувофиқ, Смитни ва унинг ҳамма министрларини ҳокимиятдан четлаштираман, деб дарҳол эълон қилди.

Бутун гап ҳам мана шунда. Англия исёнчи ирқчиларга қарши ўзининг қуролли кучларини ишга солиши мумкин, албатта. Лекин масала шундаки, Англия шундай қилишни истармикин. Англия ҳукумати «итоатсиз» Смитни ва Жанубий Родезиядаги ашаддий ирқчиларнинг ҳаммасини гапга кўндириш ва бамаслаҳат иш қилиш тўғрисида икки йилдан бери уриниб келди — дастлаб бу иш билан консерваторлар ҳукумати шуғулланди, сўнгра эса, лейбористлар ҳукумати шуғулланди. Аммо, Смит бу гапларнинг ҳаммасини масалани чувалтирмоқ, Африканинг ва бутун дунё жамоатчилигининг эътиборини Англия ҳукуматининг ҳақиқий позициясидан чалғитмоқ учун қилинаётган шунчаки бир уриниш, деб билди.

Англия ҳукуматининг позицияси аслида қандай мақсадни кўзлаётганлиги яхши маълум: Ғарбнинг Африкадаги иқтисодий ва стратегия манфаатларини ҳимоя қилишни таъминламоқ учун Англия Африка қитъасининг жанубида «оқ Африка» деб аталган давлатлар системасини вужудга келтиришга зўр бериб ҳаракат қилмоқда. Смит радио орқали сўзлаган нутқида тўғридан-тўғри бундай деди: бундай огоҳлантиришлар ва Англия тегишли чоралар кўради, деб айтилаётган гаплар «Бирлашган Миллатлар Ташкилотини, Африка-Осиё блокини ва Британия ҳамдўстлигининг баъзи аъзоларини тинчитиш» мақсадини кўзламоқда.

Шу нарса ҳам диққатга сазоворки, Смит радио орқали сўзлаган ўша нутқида биз Британия тожига содиқ бўлиб қоламиз, деб қасамёд қилди. Демак, у, Лондоннинг бундан буён ҳам махфий равишда ҳомийлик қилиб туришига умид боғлаётган бўлса керак.

Яна бир нарсани айтиб ўтиш керак: Жанубий Родезия ирқчилари шу қадар сурбетлик билан ҳаракат қилдиларки, натижада Англия ҳукумати бунга қарши кескин чоралар кўришга мажбур бўлиб қолди. Бош министр Вильсон 11 ноябрда умум палатасида нутқ сўзлаб, Жанубий Родезиянинг «мустақил» деб эълон қилинганлиги қонунга қарши иш бўлди, деди. У, Жанубий Родезия Стерлинг зонасидан чиқарилганлигини, Англия томонидан бериладиган имтиёзлардан маҳрум қилинганлигини, Жанубий Родезияга қурол-яроғлар етказиб бериш тақиқлаб қўйилганлигини ва шу каби чоралар кўрилганлигини маълум қилди. Шу билан бирга, Вильсон, Англия Хавфсизлик Кенгашининг мажлисини чақиришни талаб қилганлигини ҳам айтди. Консерваторлар томонидан билдирилган норозиликларга жавобан Вильсон, агар Англия шундай қилмаса, «бошқа бирор давлат шундай қилади», деган маънодор гапни ҳам айтди. Вильсоннинг бу гаплари Лондон Африка ва Осиё мамлакатларининг Жанубий Родезия ирқчилари томонидан қилинган бу ҳаракатга қарши ғазабини бирор даражада юмшатиш ниятида эмасмикин, деган фикрни туғдирмоқда.

Бироқ, бундай умидлар амалга оширилиши амри маҳол. Бунинг гарови шуки, Зимбабве халқи озодликка астойдил интилмоқда. Африка давлатлари ирқчилар ва мустамлакачиларнинг кучлари устидан тўла ғалаба қозонишга маҳкам бел боғлаганлар. Бу олижаноб курашда Африка халқларининг дўстлари бўлган Совет Иттифоқи, бошқа социалистик мамлакатлар, бутун дунёда мустамлакачиликка, империализмга қарши курашаётган кучлар уларни кескин равишда ва қатъият билан қўллаб-қувватлайдилар.

Н. ТУРКАТЕНКО,
ТАСС обзорчиси.

БЕБОШЛИК БИЛАН ҚИЛИНГАН ИШ

БЕЛГРАД, 13 ноябрь. (ТАСС). «Ҳокимият тепасида турган озчиликдан иборат ирқчилар Родезия халқининг хоҳиш-иродаси ва манфаатлари билан сира ҳисоблашмай, ана шу мамлакатни бебошлик ва ўзбошимчалик билан мустақил деб эълон қилганлигини Югославия Социалистик Федератив Республикасининг ҳукумати ғоят кескин тарзда қоралайди», — дейилади Югославия Социалистик Федератив Республикаси ҳукуматининг бу ерда эълон қилинган баёнотида.

«Югославия Социалистик Федератив Республикасининг ҳукумати, — деб уқтирилади баёнотда, — Зимбабве халқининг миллий озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган адолатли курашини батамом қўллаб-қувватлаётганлигини билдиради. Югославия Социалистик Федератив Республикасининг ҳукумати Зимбабве халқига ўз келажаги тўғрисида эркин ва мустақил қарор қабул қилиш имкониятини берадиган ҳаракатлар ва чораларни Африка мамлакатлари ва БМТ аъзоси бўлган бошқа мамлакатлар билан ҳамкорликда бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайберади».

ИРҚЧИ БОШ МИНИСТРНИНГ ЖАВОБИ

ЛОНДОН, 13 ноябрь. (ТАСС). Жанубий Родезия бош министри Ян Смит Англия губернатори Хэмфри Гиббсга ўзи эгаллаб турган ҳукумат биносидан чиқиб кетишни таклиф қилган. Рейтер агентлиги мухбирининг Солсберидан хабар беришича, Ян Смит кучга кирган янги конституцияга мувофиқ, бундан буён Англия губернатори Жанубий Родезияда ҳеч қандай ижроия ҳокимиятига эга эмас, деган. Шу билан бирга, у Жанубий Родезия мустақил деб эълон қилингандан кейин, Англия ҳукуматининг бу мамлакатни идора қилишга ҳеч қандай ҳақи қолгани йўқ. Бинобарин, Англия бош министри Гарольд Вильсон Англия губернаторига берган ваколатлар уч пуллик аҳамиятга эга эмас, деб таъкидлаган.

Вильсон Англия губернаторига «ўзига қиролича томонидан берилган ҳокимиятдан фойдаланиб, Смит ҳукуматининг ишдан олиб ташланганлигини эълон қилиш» вазифаси топширилди, деган эди. Вильсоннинг бу гапига ирқчилар ҳукуматининг бош министри ана шундай жавоб қайтарди.

Партизанлар ҳаракати

КАРАКАС, 13 ноябрь. (ТАСС). Венесуэла партизанларининг отряди Гуарико штатидаги Калабосо шаҳридан беш километр нарида жойлашган аҳоли яшайдиган Эль-Растро пунктида Венесуэла жамоат ишлари министрлигининг бир қанча объектларига ҳужум қилди. Объектларнинг ҳаммаси батамом вайрон қилиб ташланди.

Моран округида (Лара штати) ҳарбий соқчи полициячилари группасини партизанлар деб билиб, уларга қарата ўқ узганлиги натижасида полициячилардан икки киши ярадор бўлди.

ФУТБОЛ ОЛАМИДА

● Совет Иттифоқи терма футбол командаси кеча чет эл сафарига учиб кетди. Терма команданинг маршрути қуйидагича: Бразилия, Аргентина, Уругвай, Чили, Латин Америкасининг энг кучли футбол мамлакатларида бўладиган учрашувлар командамиз учун жаҳон биринчилиги олдидан жиддий машқ бўлади.

СССР терма командаси биринчи ўйинни Бразилия пойтахти Рио-де-Жанейродаги «Маракана» стадионида жаҳон чемпионлари билан ўтказади. Уч кун кейин Сан-Пауло штатининг энг кучли клуб командаларининг бири билан мусобақалашади. Аргентина ва Уругвай терма командалари билан бўладиган учрашувлар 1 ва 5 декабрга мўлжалланган. Терма командамиз сўнгги ўйинни 8 декабрда Чилида «Коло Коло» командаси билан ўтказади.

СССР терма командаси составига 19 футболчи: дарвозабонлар — Л. Яшин, А. Кавазашвили, ҳимоячилар — В. Пономарёв, В. Афонин, А. Шестернев, М. Хурцилава, В. Данилов, В. Гетманов, ярим ҳимоячилар — В. Воронин, И. Сабо, С. Қутивадзе, Г. Ҳусаинов, ҳужумчилар — С. Метревели, М. Месхи, А. Банишевский, Э. Малафеев, Н. Осянин, В. Хмельницкий, О. Копаев киритилган.

● «Политотдел» колхози футболчилари кейинги турда Воронеж шаҳрининг «Труд» командасини қабул қилдилар. Учрашув 1:1 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. Бу ўйиндан сўнг политотделчилар тўплаган очко 44 тага етди.

● Кировобод шаҳрида иттифоқчи республикалар энг кучли «Б» класс командаларининг ярим финал турнири бошланди. Бу ерда мусобақалашаётган Фарғонанинг «Нефтяник» командаси биринчи учрашувни Уст-Каменогорскнинг «Восток» футболчилари билан ўтказди. Ўйин 1:1 ҳисобида тугади.

ГАЗЕТА, ЖУРНАЛ ҲАР БИР ХОНАДОНГА

ПОЙТАХТНИНГ ИККИ РАЙОНИДА

Эрта билан дунё янгиликларини билишга ошиқасиз. Шунда почтальонлар келтирган газета ва журналлар сизни қизиқтирган саволларга жавоб беради.

Шу кеча-кундузда, ҳамма ерда бўлганидек, Октябрь ва Киров районларида ҳам 1966 йил учун обуна қизғин бормоқда. Октябрь районидаги 1, 11, 14, 15, 22, 116, 124-мактабларда обуна айниқса зўр уюшқоқлик билан ўтмоқда. Бу районнинг ўқитувчи ва ўқувчилари шу кунгача 17.650 нусхадаги газета ва журналга ёзилишди.

Киров район мактабларида ҳам обуна чакки эмас. Ўқитувчи ва ўқувчилар 12 мингдан ортиқ нусхада газета ва журналларга обуна бўлишди. Райондаги деярли ҳамма мактабларнинг ўқитувчи ва ўқувчилари ўртасида ҳамон обуна давом этмоқда.

«Правда», «Совет Ўзбекистони», «Правда Востока», «Тошкент ҳақиқати» ва «Ўқитувчилар газетаси»га ўқитувчиларнинг қизиқиши катта. Ёшлар эса «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана», «Ленин учқуни», «Пионерская правда» каби газеталарга зўр қизиқиш билан ёзилмоқдалар.

С. СУЛТОНОВ.

ОБУНАГА ҚИЗИҚИШ ЗЎР, ЛЕКИН...

«Тошкент» совхози ишчи ва хизматчилари 1966 йил учун газета ва журналларга ҳар қачонгидан ҳам зўр қизиқиш билан обуна бўлмоқдалар. Жамоатчи вакиллардан диспетчер Т. Толипбоев, ҳисобчи Т. Норбобоев ўртоқлар ўзларига бириктирилган участкаларда обуна ўтказишда ўрнак кўрсатишяпти. Ана шундай жонкуяр жамоат вакиллари ёрдами туфайли шу кунгача совхоз бўйича 3 минг сўмлик обуна қилинди. Бу ўтган йилга нисбатан анча кўпдир.

Лекин, совхознинг четка бўлимлари территориясида яшовчилар обунага ҳалигача тортилгани йўқ. Бинобарин, ишчи ва хизматчиларнинг газета ва журналларга бўлган қизиқишларини эътиборга олиб, бўлимларга бориб ёзишни ҳам ташкил этилса, совхоз аҳолиси яна ҳам мамнун бўлур эди.

Бу муҳим масалага совхоз партия ташкилоти жиддий эътибор бериши керак.

А. НАБИХУЖАЕВ.
Калинин райони.

„УЙҚУДАГИ АРСЛОН"

«Мосфильм» киностудиясининг павильонларидан бирида «ҳақиқий ўрмон» барпо қилинди. «Леспромхоз идораси» деган вивеска осиб қўйилган кичиккина ёғоч сарой олдида кинопередвижка тўхтади... Режиссёр А. Файнциммер, К. Минц, А. Арканов ва Г. Горинлар ёзган сценарий асосида «Уйқудаги арслон» фильмини яратиш устида ишламоқда. Мана, ҳозир бу янги рангли кинокомедиянинг эпизодларидан бири суратга олинмоқда. Фильмни энг кекса совет операторларидан РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби В. Павлов суратга оляпти.

Фильмда К. Сорокин, С. Мартинсон, С. Филиппов, М. Пуговкин, Ю. Белов, Н. Кустинская, Э. Цесарская, З. Фёдрова, З. Геллер, Т. Носова каби кўпгина машҳур кино актёрлар иштирок этадилар.

ИЛВИРС БИЛАН КУРАШ

ДУШАНБА, (ТАСС мухбири). Қўрғонтепа ўрмончилик хўжалигининг ўрмончиси Тоғайназар Гулбоев Боботоғда писта кўчатлари қандай ўсаётганлигини эрта саҳар пайтда кўздан кечирмоқда эди. У шамол синдириб юборган бир туп пистани кўтариб қўйиш учун ерга энгашиши билан тош орқасида яшириниб ётган илвирс (тоғ қоплони) сапчиб унинг елкасига миниб олди. Илвирс бўкириб Тоғайназарнинг пахталик тўнини йиртa берди. Йиртқичнинг панжалари Тоғайназарнинг елкасига ботди. Яранинг алами унинг жонидан ўтиб кетди.

Ўрмончи ўзини йўқотиб қўймади, эпчиллик қилиб йиртқични улоқтириб ташлади. Йиртқич эса, ерга ётиб олиб яна сапчиш учун тайёрланди. Аммо, Тоғайназар қўлдан тушиб кетган қўшоғиз милтиқни кўтариб олиб, ўқ узишга улгурди. Сочма ўқ тегиб енгил яраланган илвирснинг ғазаби яна ортди. Йиртқич тағин одамга сапчиди, аммо, Тоғайназар саросимага тушиб қолмай, яна ўқ узиб, йиртқични ўлдирди.

Илвирслар одатда Помир, Ҳисор тоғларида—абадий қор босган зонада яшайди. Боботоғда одамнинг илвирсга дуч келганлиги аҳоли кўп яшайдиган водига яқин жойларда камдан-кам учрайдиган ҳодисадир.

1966 йил учун газета ва журналларга обуна қабул қилинмоқда

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ"ГА ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАНГ

Газетага обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимларида, почтальонлар, фабрика, заводлар, қурилишлар, муассасалар, олий ўқув юртлари, шунингдек, колхоз ва совхозлардаги жамоатчи вакиллар томонидан қабул қилинади.

ОБУНА БАҲОСИ: 12 ойга — 5 сўм 28 тийин, 6 ойга — 2 сўм 64 тийин, 3 ойга — 1 сўм 32 тийин.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

16 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — «Пахтакор» (Тошкент) — «Нефтяник» (Боку) командалари ўртасида футбол, танаффус вақтида — Телевизион янгиликлар (ўзбек тилида).

Ўзбек тилида: 19.45 — Студентлар қўшиғи жаҳон бўйлаб янграйди, 20.15 — Музика ва ҳаёт. 20.55 — Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 21.00 — Телевизион янгиликлар, 21.15 — КПСС МК сентябрь Пленуми қарорлари амалда. Мўъжизакор тош, 21.35 — Реклама ва эълонлар, 21.45 — 1002-неча (музикали фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — Пионерларнинг кундалик иши, 18.35 — Тошкент янгиликлари, 18.45 — Пирс ёнидаги соя (чекистлар ҳақидаги фильмлар фестивали).

Ўзбек тилида: 20.20 — Тошкент янгиликлари, 20.35 — Алёшканинг севгиси (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/XI да Соялар, Франческа да Римини, Балеро, 17/XI да Гулсара.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/XI да Алишер Навоий, 17/XI да Сўнгги нусхалар.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/XI да Ишқинг билан.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 17, 20/XI кеч соат 7 яримда концертлар. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Фахриддин Умаров, солистлардан М. Мўминова, Р. Мўминова, С. Шукурова ва бошқалар қатнашади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Грузин цирки артистларининг гастроли.

КИНО

Энди сизни нима деб аташ керак? — «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 ва 2 да).

Қонун ва мушт — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Нюрнберг суди (1 ва 2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Сеҳрли халат — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

БИРЛАШГАН НАШРИЁТНИНГ ҚУЙИДАГИ НАШРЛАРИГА 1966 йил учун

ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Коммунистик ахлоқ масалаларига доир

ОММАБОП БРОШЮРАЛАР

Бу брошюраларда коммунизм қураётган совет кишиларини юксак коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш масалалари ёритилади.

Брошюралар турмушдан олинган бой материаллар асосида қизиқарли ва оммабоп тилда ёзилиб, кенг китобхонлар доирасига мўлжаллангандир.

Бу серияда бир йилда 12 брошюра ўзбек тилида нашр этилади.

«ФАН ҲАҚИДА СУҲБАТЛАР»

Бу сериядаги брошюраларда фан ва техниканинг турли соҳаларида, шу жумладан: химия, физика, астрономия, геология, электроника, кибернетика, агрономия фанлари соҳасида эришилган энг янги ютуқлар тушунарли ва оммабоп тилда ёритилади.

Ҳаммаси бўлиб бир йилда номда брошюра чиқарилади.

УЗБЕКИСТОН ССР «БИЛИМ» ЖАМИЯТИНИНГ ЛЕКЦИЯЛАРИ

Турли сиёсий ва илмий масалаларга доир, чунончи: партия тарихи, фалсафа, халқаро аҳвол, педагогика, санъат, тил ва адабиёт масалалари, саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналари экономикаси, илмий атеизм, медицина ва бошқа темаларда ҳаммаси бўлиб 60 брошюра-лекция нашр этилади.

Бу брошюраларга барча почта ва «Союзпечать» бўлимларида, ўқув юртлари, саноат корхоналари, колхоз, совхоз ва бошқа муассаса, ташкилотлардаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар орқали обуна бўлиш мумкин.

Карпинская кўчаси, 24-уйда турувчи Асад Икромовнинг шу уйда турувчи Мунира Икромовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Новомосковская кўчаси, 33-уйда турувчи Анатолий Йўлдошевич Бобожоновнинг Москва шаҳар, Бол. Новокоптевский проезд, 20-уй, 7-квартирада турувчи Лидия Васильевна Бобожоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши — 25811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30243 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02426. Индекс 64969. Нашр. № 1891.